

Analiza vplivov ljubiteljske kulture na zdravje in dobro počutje ter vpliv na integracijo in družbeno kohezijo

Zveza kulturnih društev Slovenije
Javni sklad RS za kulturne dejavnosti

dr. Tomaž Simetinger
dr. Tomi Deutsch

Ljubljana, 2023

UVODNI RAZMISLEK IN OPREDELITVE

JSKD je ključna organizacija, ki skrbi za sistemsko podporo na področju ljubiteljske kulture. Trenutni t. i. trostopenjski model delovanja ljubiteljske kulture je osredinjen predvsem na spodbujanje kvalitete produkcije kulturnih društev in tekmovalnosti med njimi, skoraj povsem pa so na sistemski ravni spregledani drugi učinki delovanja mreže (ljubiteljskih) kulturnih društev. Prav tako se kulturne strategije, ki se nanašajo na ljubiteljsko kulturo, ne usmerjajo v področje zasledovanja ciljev, ki presegajo trenutne cilje trostopenjskega modela JSKD. Pričujoča raziskava je tako eden od korakov na poti k iskanju novih razmislekov in artikulaciji potreb deležnikov na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti.

Tema, ki jo ta raziskava obravnava, je večplastna in interdisciplinarna, kljub temu pa skuša v svoje središče postavljati predvsem vprašanje ljubiteljstva in zdravja na Slovenskem. Pri tem si sodelujoči in snovalci ne delamo utvar, da se lahko umetniške (kolektivne) kreativne procese oblikuje v različnih okoljih, ne glede na njihovo obliko organiziranosti. Model ljubiteljske kulturne dejavnosti na Slovenskem lahko za iskanje novih in v pričujoči raziskavi obravnavanih ciljev, eden od možnosti, ki ponuja številne prednosti. Organizacija ljubiteljske kulturne dejavnosti je krajevno razpršena, mreža ljubiteljskih kulturnih društev je razmeroma gosta, sistemsko podprta s strani JSKD, predvsem pa se kaže tudi v razmeroma visokem številu aktivno udeleženih članov kulturnih društev. S tem že sama omogoča osnovno organizacijsko infrastrukturo za razvoj kulturnih politik, ki bi zasledovale željo po dvigu kakovosti zdravja in življenja nasploš s pomočjo kulture in umetnosti.

Usmeritev raziskave je plod aktivnosti Zveze kulturnih društev Slovenije pri evropskem projektu *Culture for Health*, kjer se primerjajo obstoječe prakse in izmenjuje znanje o pomenu kulture in umetnosti za zdravje človeka. Pri tem se je izkazalo, da imamo na Slovenskem razmeroma slabo pokrito sistemsko spremljanje določenih parametrov ljubiteljske kulture. Tokrat se raziskavo umešča v smernice, ki jih nakazujejo različni krovni dokumenti na globalni ravni, kot je 67. poročilo Svetovne zdravstvene organizacije.

Že konec 20. predvsem pa od začetka 21. stoletja se kaže precej povečano zanimanje za vpliv umetnosti in kreativnih procesov na zdravje in splošno dobrobit ljudi. Gre za področje, ki pristopa k razumevanju tega pojava v precej drugačni, predvsem interdisciplinarni luči. Vloga umetnosti in kulture je tako vse prej kot le produkcija umetniških del. V kontekstu razumevanja umetnosti v povezavi z zdravjem in splošnim dobrim počutjem posameznikov, se praviloma umetnost in kultura dojemata kot proces, katerega produkt ni le umetniško delo, ampak različni pozitivni učinki na udeležence in v nekaterih primerih širše družbe.

Vprašanje umetnosti in zdravja pa odpira vrsto različnih predvsem interdisciplinarnih pristopov in razumevanj, ki so tesno povezani z odločevalci in (kulturnimi) politikami. V zadnjih desetletjih se je izkazalo, da na svetovni ravni manjka podatkov o načinih pristopanja k reševanju posameznih primerov, prav tako merljivi kazalniki učinkov ter teoretični premisleki, ki bi doprinesli k celostnemu razumevanju stikanja zdravstvenega, kulturno-umetniškega in socialnega sektorja. Stroka se strinja, da imajo različne prostočasne dejavnosti pozitivne učinke na življenje ljudi, vendar pa zaradi kompleksnosti in različnih kontekstov ter načinov razumevanja tega pojava nimamo enotnega metodološkega in teoretičnega okvirja, s katerim bi lahko pristopali k obravnavi (več o tem glej Fancourt et. al 2022). Posledično prihaja do precej pomanjkanja konsistentnosti (kulturnih) politik na tem področju tako na nacionalnih kot toliko bolj na nadnacionalni ravni. Pričujoča raziskava je tako le eden od manjših doprinosov k široki, precej kompleksni, hkrati pa še kako aktualni temi, ki se močno dotika tudi deležnikov in političnih odločevalcev na Slovenskem.

Prakse kažejo, da se ključni deležniki kulturnih politik na evropski ravni vendarle vse bolj zavedajo pomena umetnosti in njenih pozitivnih učinkov na zdravje (in tudi druga področja človeka in družbe). S tem razlogom se na osnovi priporočil Svetovne zdravstvene organizacije odločevalci in snovalci (kulturnih) politik v Evropi danes usmerjajo v dva večja tematska sklopa razumevanja podatkov in ukrepanj, ki naslavljajo tako kulturni, zdravstveni kot socialni sektor:

- 1. Prepoznavna se pomen vedno večje baze podatkov, ki nakazujejo na pozitivne učinke umetnosti in kulture na zdravje in splošno dobrega počutja:**

Vedno bolj se zato podpira umetniške intervencije v postopke zdravljenja. Prav tako prihaja do vedno več deljenja znanja in obstoječih praks, ki so se razvile po posameznih državah in pomagajo pri zdravljenju, spodbujanju zdravega načina življenja

in naslavljajo težave z vprašanjem neenakosti na področju zdravja. Vedno bolj se tudi podpira različne študije in raziskave, ki dopolnjujejo znanja o vplivu umetnosti na zdravje.

2. Prepoznavanje dodane vrednosti, ki jo umetnost prinaša na polje zdravja:

S tem so povezani ukrepi za zagotavljanje kulturno raznolikih umetniških praks za različne družbene skupine ljudi, predvsem pa tiste, ki so zaradi takšnih ali drugačnih razlogov ranljive ali marginalizirane. Vedno bolj se usmerja v razvoj ukrepov, ki skozi umetnost spodbuja in promovira zdravje in zdrav način življenja. Zelo pomemben del drugega sklopa ukrepov pa naslavljaja vprašanje vloge nevladnih organizacij. Gre za enega od pomembnih stebrov pri spodbujanju zdravja in dobrega počutja pri njihovem lastnem delu. Ravno tovrstne organizacije in njihove mreže so ključne pri ozaveščanju javnosti, o možnih koristih, ki jih omogoča ukvarjanje umetnosti za zdravje. (Fancourt in Finn 2019: 7–29)

Svetovna zdravstvena organizacija prepoznava pomen kulture in umetnosti ter njun vpliv na dvig kakovosti življenja ljudi. S tem razlogom priporoča, da se jača strukture in mehanizme, ki spodbujajo in podpirajo medsektorsko delovanje kulturnega, socialnega in zdravstvenega sektorja. Pri tem posebej izpostavljajo programe, ki so financirani iz sektorsko različnih virov (Fancourt in Finn 2019: ix). Ravno tovrstne smernice bi veljalo posebej izpostaviti tudi pri oblikovanju kulturnih politik in mehanizmov na primeru Slovenije. Če nekoliko specificiramo, je takšen pristop lahko eden od možnih načinov snovanja modela ljubiteljske kulture in s tem povezane goste mreže nevladnih organizacij s področja ljubiteljstva.

Svetovna zdravstvena organizacija kot drugo smer uvajanja ukrepov priporoča tudi razmislek, kako razviti in usmeriti ukrepe iz zdravstva in sociale na področje kulture. Pri tem se usmerja predvsem v idejo, kako spodbujati državljane, da se vključijo v različne oblike delovanja nevladnih organizacij (ibid.). Slovenija ima pri tem v primerjavi z nekaterimi drugimi evropskimi državami precej prednosti, saj se lahko za doseganje opisovanih ciljev nasloni na že obstoječo infrastrukturo oz. mrežo ljubiteljskih in drugih društev.

Ne smemo spregledati tudi tretjega sklopa priporočenih ukrepov, ki je namenjen izobraževanju zdravstvenih in socialnih delavcev ter njihovi opolnomočenosti, ki bi jim omogočila izboljšanje njihovega kliničnega, osebnostnega stanja in komunikacijske veščine (Fancourt in Finn 2019: ix). Gre za pomemben ukrep, ki odpira številne možnosti, tako za delavce v zdravstvu in socialni, kot tudi bistveno širše. Svetovna zdravstvena organizacija izpostavlja predvsem ti dve skupini ljudi, a prakse kažejo, da bi z določenimi specialnimi znanji lahko opremili tudi različne pedagoge,¹ umetnike in druge ter tako odprli celo nove karijerne perspektive mladim. Gre za posebna specifična znanja, ki bi jih s primerno implementacijo in izobraževalnim sistemom, slednji lahko poklicno uporabljali s tem pa dosegali cilje in priporočila Svetovne zdravstvene organizacije.

HISTORIČNI VIDIK IN POJAVNOST NA SLOVENSKEM

Prepoznavanje umetnosti, ki nastopa v vlogi terapije, sega že v 19. stoletje. Gre za pomemben proces, ki se prične rojevati s humanizacijo duševnih bolezni in motenj. S Freudovim postavljanjem temeljev psihoanalize se vzpostavi tudi zavedanje, da duševne bolezni in motnje niso povezane z v tradicijskih predstavah močno zakoreninjenih idejah o nadnaravnih posegih v človeka, kjer je lahko najpogosteje hudič ali kakšna druga sila onemogočala normalno delovanje posameznika. Zgodnje oblike psihoterapije so kmalu prepoznale umetnost kot močno obliko izražanja posameznika in zato je nadaljnji razvoj psihoterapevtskih pristopov med drugim v središče postavil umetniško-kreativne prakse. Pomembno je izpostaviti, da so se nekaterih blagodejnosti umetniško-kreativnih praks zavedali že stoletja pred razvojem psihoterapije. Razvoj psihoterapije je prelomen v segmentu systemskega prepoznavanja kreativnosti človeka, kot oblike komunikacijskih kanalov, ki omogočajo

---

¹ Vsaj deloma za nekatere pedagoške poklice to že velja, saj se tekom študija v Sloveniji z vprašanjem umetnosti in njenih terapevtskih razsežnosti že srečujejo.

stik z drugimi in hkrati artikulacijo pogosto ne- ali težko ubesedljivega subjektivnega stanja človeka (glej tudi Vick 2003: 5–16).

Postopno vse boljše razumevanje psiholoških procesov človeka je pripeljalo do spoznanja o pomenu kreativnosti kot oblike izražanja misli in čutenj, kar ima za neposredno posledico blagodejne učinke na posameznika. Pri terapiji z umetnostjo gre za obliko komunikacije, ki spodbuja osebnostno rast in razvoj, premagovanje travm, spodbuja razvitje načinov (samo)razumevanja in (samo)spoznavanja, pomaga pri procesiranju različnih čustvenih stanj in čuječnosti, pomaga pri reševanju konfliktov, dviguje splošno dobro počutje, ima visoke rehabilitacijske potenciale itd. Prakse do pokazale, da lahko umetnost v terapevtskem procesu pomaga človeku ne glede na njegovo starost ali socialno poreklo (Vick 2003: 5–16, Malchiodi 2003: 1–3).

Predpostavka umetnostne terapije temelji na dejstvu, da ima vsak posameznik možnost najti pot do lastne kreativnosti in s tem povezanih oblik izražanja. Umetniško delo, ki pri tem nastane, ni primarni cilj kreativne dejavnosti, ampak se kot ključnega smatra proces, s katerim je posameznik angažiran (Malchiodi 2003: 1–3). Ta proces ni nujno vezan zgolj na individualno terapevtsko izkušnjo, ampak ima lahko tudi druge za posameznika zelo pomembne socialne učinke, kot so povezovanje v širšo skupnost, integracija itd. To spoznanje odpira pomemben razmislek, saj osvetljuje umetnost in kreativnost v drugi vlogi, kot jo v zahodnih družbah pogosto razumemo. Umetnost in kreativnost tako nimata več namena in vloge ustvarjati umetniška dela, ampak to postane dinamika ustvarjanja, katere ključni del je ravno sam proces ustvarjanja in z njim povezano zdravljenje posameznika ter njegovo vpenjanje v širšo skupnost.²

Ozaveščenost o psihoterapevtski in drugih tovrstnih funkcijah umetnosti je prišla v ospredje najprej v angleško govorečih državah. Tam dobi ta sektor močnejši zagon v desetletjih po drugi svetovni vojni, na Slovenskem pa šele v 80. letih 20. stoletja, ko so zdravljenje z umetnostjo uvedli v Psihiatrično bolnišnico Ljubljana. Danes je omogočen tudi študij zdravljenja z umetnostjo na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani (R. M. Z. 2015).

STRUKTURA RAZISKAVE IN NJENI CILJI

Raziskava je zasnovana na štirih sklopih vprašanj. Pri tem smo izhajali iz dejstva, da nam niso na razpolago podatki o zdravstvenih stanjih udeležencev v raziskavi in se bo zato potrebno zanesti na njihove lastne ocene in razumevanje dobrega počutja. Pri pripravi vprašalnika in analizi podatkov se je zato poslužilo za to raziskavo prilagojene Riffove lestvice dobrega počutja³.

V prvem sklopu vprašanj se je analiziralo parametre, ki prikazujejo splošne podatke anketirancev: spol, starost, okolje v katerem živijo, stopnjo izobrazbe in zaposlitveni status.

V druge sklopu vprašanj se je pridobivalo podatke vezane na lastno oceno o zdravju in kakovosti življenja ter oceno pogostosti dobrih in slabih navad, ki vplivajo na zdravje.

Tretji del ankete je vezan na temo dobrega počutja, ki ga osvetljuje skozi razumevanje in ocenjevanje avtonomije, doživljanja lastnega življenja, osebnostne rasti in pozitivnih človeških odnosov.

Četrti in zadnji del ankete je bil vezan na ugotavljanje različnih parametrov povezanih z udeleževanjem na področju ljubiteljske kulture: ali so aktivni na tem področju; na katerem področju ljubiteljsva se udelejujejo; koliko ur tedensko posvetijo temu; razlogi, zakaj se posvečajo ljubiteljski kulturi.

Cilj raziskave je bil tako na osnovi pridobljenih podatkov in s pomočjo primerjav parametrov, ugotoviti:

---

² Pri tem posebej izpostavljam, da je zdravje posameznika več od le biološke kategorije. Koncept zdravja je poleg biološkega ključno povezan tudi s posameznikovim širim razumevanje njegove pozicije znotraj umeščenost v socialno mrežo. O zgodovinskem pogledu na razumevanje in odnos med biološkim telesom, njegovim zdravstvenim stanjem ter socialno razsežnostjo razumevanja bolezni, glej analizo Gregorja Rohmana: *Tanzwut. Kosmos, Kirche und Mensch in der Bedeutungsgeschichte eines mittelalterlichen Krankheitskonzepts* (2013).

³ Riffova lestvica dobrega počutja je teoretični model dobrega počutja, ki obsega različne dimenzije slednjega (avtonomija, obvladovanje okolja, osebnostna rast, pozitivni odnosi z drugimi, smisel življenja, sprejemanje samega sebe). Obstajajo številne prilagoditve in različice osnovnega koncepta. (Riff in Keyes 1995, Riff 1989).

- počutje udeležencev v ljubiteljski kulturi in če ima ustvarjanje na področju ljubiteljske kulture vpliv na njih;
- oceniti duševno in zdravstveno stanje ustvarjalcev v ljubiteljski kulturi na Slovenskem;
- kako zdrav način imajo ustvarjalci na področju ljubiteljske kulture in ali ima ljubiteljska kultura potencial za krepitev zdravega načina življenja;
- kakšen vpliv ima ljubiteljsko kulturno ustvarjanje na kakovost prostega časa in življenja nasploh;
- motivi in potrebe za udejstvovanje na področju ljubiteljske kulture ter ocena podpornih aktivnosti, ki jih JSKD izvaja za kulturna društva.

SPLOŠNE UGOTOVITVE

V poglavju o splošnih ugotovitvah se besedilo nanaša na povzetek in splošna spiznanja, ki se jih podrobneje bere v drugem delu te raziskave.

Splošni demografski podatki anketirancev

V raziskavi je sodelovalo 172 moških in 305 žensk. V anketi so bile sorazmerno zajete vse starostne skupine. Nekoliko bolj zastopan je le razred med 41 in 50 leti (20,7%). Anketiranci živijo v 44,8% v mestnem okolju, medtem ko jih 55,2% živi na podeželju. Skoraj vsi anketiranci imajo končano vsaj 5. ali višjo stopnjo izobrazbe (celokupno to pomeni 93, 9%), le 6,1% imajo nižjo izobrazbo. Največji delež med anketiranci je imel status zaposlenega ali samozaposlenega (61%), sledili so upokojenci (24,%) in nato udeleženci v procesu izobraževanja (12,1%). 2,5% anketirancev je bilo nezaposlenih. Vzorec sodelujočih je reprezentativen.

SPLOŠNO ZDRAVJE IN NAVADE

V tem poglavju so prikazane povzetki ugotovitev, ki so nastale na osnovi petstopenjske lestvice (1-splah ne drži, do 5-povsem drži ali od 1 - nikoli ali skoraj nikoli, do 5 - večkrat tedensko do dnevno). Anketiranci so za posamezno ocenjevano kategorijo, izbrali oceno. Na tej osnovi so izračunane povprečne vrednosti za ocenjevani parameter. Podrobnosti v tabelah 6 do 8.

Ocena splošnega zdravja in kakovosti življenja

Anketiranci splošno ocenjujejo svoje zdravje in kakovost življenja razmeroma visoko. Ocene kažejo, da se veselijo življenja (povprečje je 4,26), so pozitivno naravnane osebe (povprečje je 4,19) in so zadovoljni z življenjem (povprečje je 4,07). Le za odtenek nižja je ocena, da kakovostno preživljajo prosti čas (povprečje je 3,93). S še za odtenek nižjimi povprečnimi ocenami so ocenili trditve, da ponoči nimajo težav s spanjem, da nimajo težav s koncentracijo in da so polni energije.

Ocena pogostosti zdravih navad

Med dejavnostmi, ki jih lahko opredelimo kot aktivnosti povezane z zdravjem, je med anketiranci najbolj pogosto prisotno poslušanje glasbe (povprečje je 4,65), sledi druženje z bližnjimi (povprečje je 4,30), kulturno ustvarjanje (povprečje je 3,93) in gibanje ali ukvarjanje s športom (povprečje je 3,81). Povprečja pri ostalih dejavnostih so opazneje nižja. Anketiranci tako nekoliko manj pogosto berejo knjige (povprečje je 3,36) in obiščejo kulturne prireditve (povprečje je 2,87) ter se le občasno angažirajo kot prostovoljci (povprečje je 2,36).

Ocena pogostosti nezdravih navad

Povprečne ocene nezdravih navad med anketiranci so pri večini navedenih dejavnosti izrazito nizke. Najbolj pogosta nezdrava dejavnost anketirancev je preživljanje časa na telefonu ali računalniku (povprečje je 3,50). Temu sledi uživanje nezdrave hrane in pijače (povprečje je 3,08), gledanje televizije (povprečje je 2,88) in pitje alkohola (povprečje je 2,56). Najbolj izrazito nizki sta povprečji pri kajenju

(povprečje je 1,52) in pri uživanju drog ter pomirjeval (povprečje je 1,07). Slednje povprečje je skorajda enako najnižji možni vrednosti 1, kar kaže na praktično odsotnost te dejavnosti med anketiranci.

DOBRO POČUTJE

Anketiranci so odgovarjali na trditve, ki se nanašajo na njihovo dobro počutje. Anketiranci so odgovarjali na teme s štirih področij izbranih na osnovi prilagojene Riffove lestvice. Ocene govorijo o avtonomiji anketirancev (tabela 9), njihovem obvladovanju življenja (tabela 10), njihovi osebnostni rasti (tabela 11) in njihovimi pozitivnimi odnosi z drugimi (tabela 12).

Vsa prikazana povprečja so izračunana na osnovi petstopenjske lestvice z vrednostmi od 1 - sploh ne drži, do 5 - povsem drži. Podrobnejša analiza v tabelah 9 do 12.

Ocena avtonomije

Trditve, ki se nanašajo na avtonomijo anketirancev, so slednji ocenili precej visoko. Iz tega lahko sklepamo, da se dojemajo kot razmeroma avtonomne osebnosti. Najbolj se strinjajo s trditvijo, da sebe presoja na osnovi lastnih kriterijev (povprečje je 4,03) in da jih ni strah izraziti mnenja, tudi če tega mnenja ne delijo z ostalimi (povprečje je 4,02). Za spoznanje nižja ocena se kaže pri sprejemanju odločitev in zaupanju v svoje prepričanje (povprečje je 3,95). Najnižje povprečje pa je pri trditvi, da jih ne skrbi kaj si drugi mislijo o njih (povprečje je 3,60).

Ocena obvladovanja življenja

Anketiranci so vse trditve o njihovem obvladovanju lastnega življenja ocenili visoko. Visoka ocena obvladovanja življenja sovпада z visoko oceno o lastni avtonomiji. Anketiranci so se najbolj strinjali s tem, da dobro ravnajo z odgovornostmi v vsakodnevnem življenju (povprečje je 4,16) in da se dobro vklopijo v skupnost ter med ljudi okrog sebe (povprečje je 4,08). Precej visoko ocenjujejo tudi, da si lahko ustvarijo dom in življenjski slog, kot jim je všeč (povprečje je 4,02). Najnižje so ocenili trditve, da jih zahteve vsakdanjega življenja ne potolčejo (povprečje je 3,76).

Ocena osebnostne rasti

Pri sklopu trditev o osebnostni rasti so anketiranci najvišje ocenili trditve, da jih zanimajo aktivnosti, ki širijo njihova obzorja (povprečje je 4,38). Sledita trditvi z le za las nižjo oceno. Anketiranci ocenjujejo, da je pomembno imeti izkušnje, ki vplivajo na njihov pogled na svet (povprečje je 4,37) in da je življenje neprestan proces učenja, spreminjanja ter rasti (povprečje je 4,35). Z v tem sklopu najnižjo oceno – edino povprečje v sklopu z vrednostjo pod 4 – so ocenili trditve, da jih ne motijo nove situacije, v katerih je treba spremeniti ustaljene vzorce delovanja (povprečje je 3,74).

Ocena pozitivnih odnosov

Kot pri ostalih sklopih trditev, so anketiranci precej pozitivno ocenili tudi trditve o njihovih pozitivnih odnosih z drugimi. V tem sklopu je najvišje povprečje pri trditvi, da lahko zaupajo prijateljem in da prijatelji lahko zaupajo njim (povprečje je 4,23) in pri trditvi, da uživajo v osebnih pogovorih z družinskimi člani ter prijatelji (povprečje je 4,20). Temu sledi ocena, da so izkusili precej toplih in zaupnih odnosov (povprečje je 4,09). Najnižje ocenjujejo trditve, da brez težav vzdržujejo tesne odnose z ljudmi (povprečje je 3,90).

PRIMERJAVA PARAMETROV GLEDE NA POGOSTOST KULTURNEGA USTVARJANJA

Pogostost kulturnega ustvarjanja je kategorija, ki je nastala na osnovi ocene anketirancev, kolikokrat tedensko kulturno ustvarjajo (za podrobnosti glej tabelo 16). Na osnovi pridobljenih podatkov se je izoblikovalo dve skupini anketirancev. V skupini, ki se s kulturnim ustvarjanjem ukvarja manj pogosto, je večina takih, ki se s tem ukvarjajo enkrat do trikrat tedensko (54,5 odstotkov te skupine), medtem ko se preostali v skupini s tem ukvarjajo manj pogosto ali sploh ne. Skupino, ki se s kulturnim ustvarjanjem ukvarja pogosto, predstavljajo anketiranci, ki se s tem ukvarjajo večkrat tedensko do dnevno (100 odstotkov te skupine).

Podatki v tabeli 17. kažejo, da obstaja korelacija med skupino, ki pogosto kulturno ustvarja in zdravimi navadami, ki jih prakticirajo. Tisti, ki pogosto kulturno ustvarjajo se sočasno tudi več gibajo in ukvarjajo s športom. Večkrat se angažirajo kot prostovoljci in dlje časa preživijo z družino. Pričakovano tudi pogosteje obiščejo kulturne prireditve, berejo knjige in poslušajo glasbo.

Primerjalna analiza podatkov o nezdravih navadah glede na pogostost kulturnega ustvarjanja, kaže, da ni zaznanih razlik med tistimi, ki bolj in tistimi, ki manj pogosto kulturno ustvarjajo. Obe skupini imata primerljivo izražene nezdrave navade.

Splošno zdravje in dobro počutje glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

Ocena splošnega zdravja in kakovosti življenja glede na pogostost kulturnega ustvarjanja kaže, da se tisti, ki pogosteje kulturno ustvarjajo, ocenjujejo kot bolj pozitivne osebe za razliko od tistih, ki manj pogosto kulturno ustvarjajo. Podobno velja tudi za oceno, da se tisti, ki pogosteje kulturno ustvarjajo, bolj veselijo življenja za razliko od tistih, ki manj pogosto kulturno ustvarjajo. Tudi sicer so ostali parametri kakovosti življenja in splošnega zdravja pri tistih, ki pogosteje kulturno ustvarjajo izraženi nekoliko višje od tistih, ki manj pogosto kulturno ustvarjajo. Za podrobnosti glej tabele 17, 18 in 19.

Avtonomija in obvladovanje življenja na pogostost kulturnega ustvarjanja

Osebe, ki pogosto kulturno ustvarjajo, ocenjujejo, za razliko od oseb, ki manj pogosto, da lažje izrazijo svoje mnenje, tudi če imajo drugi drugačno mnenje. Prav tako sebe presojujejo na osnovi lastnega prepričanja in jim mnenja drugih pomenijo manj, kot osebam, ki manj pogosto kulturno ustvarjajo. Podobno se tudi odločajo pod manjšim vplivom drugih in bolj zaupajo svojim prepričanjem, četudi ni v skladu s splošnim prepričanjem. Pri kontroverznih temah se osebe, ki več kulturno ustvarjajo, lažje izražajo in manj jih skrbi, kaj si o njih mislijo drugi.

Avtonomija se tesno povezuje z občutkom obvladovanja življenja, tako ni presenetljivo, da osebe, ki so kulturno bolj ustvarjalne, ocenjujejo, da dobro ravnajo z odgovornostmi v življenju; se dobro vklaplajo v skupnost; si ustvarjajo družino in slog, ki jim je všeč; imajo bolj izražen občutek, da imajo nadzor nad svojim življenjem; imajo manj težav z urejanjem življenja, kot jim ustreza in se lažje soočajo z zahtevami vsakodnevnega življenja. Pri osebah, ki se kulturno manj udeležujejo, so ocene na vseh teh področjih nižje. (Glej tabeli 20 in 21.)

Osebna rast in pozitivni odnosi glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

Osebe, ki pogosto kulturno ustvarjajo, ocenjujejo vse parametre osebnostne rasti višje od kategorije oseb z manj pogostim kulturnim ustvarjanjem. Zato se zanimajo za aktivnosti, ki jim širijo obzorja in pozitivno gledajo na izkušnje, ki vplivajo na to, kako gledajo na svet. Bolj izrazito tudi izpostavljajo, da je življenje neprestan proces učenja. Pri osebah, ki kulturno bolj pogosto ustvarjajo, je bolj izraženo stremenje k temu, da izboljšajo svoje življenje in lažje sprejemajo situacije, kjer morajo spremeniti svoje vzorce delovanja.

Kot pri prejšnjih sklopih, s katerimi merimo dobro počutje kot celoto, so tudi pri pozitivnih odnosih višja povprečja pri vseh trditvah v primeru skupine, ki pogosto kulturno ustvarja. Razlika v povprečni oceni je največja pri oceni, da lahko zaupajo svojim prijateljem, prijatelji pa njim. Poleg tega bolj pozitivno ocenjujejo tudi pogovore z družinskimi člani in prijatelji ter tople in zaupne odnose. (Glej tabeli 22 in 23.)

Primerjava povprečij novih spremenljivk med skupinama je pokazala, da so povprečne ocene pri splošnem zdravju, avtonomiji, obvladovanju življenja, osebnostni rasti in pozitivnih odnosih višje pri skupini, ki pogosto kulturno ustvarja. Statistično značilnost lahko potrdimo v primerih ocenjevanja avtonomije, osebnostne rasti in pozitivnih odnosov. Osebe, ki pogosteje kulturno ustvarjajo, imajo tako večjo avtonomijo, bolj osebno rastejo in imajo več pozitivnih odnosov, kot osebe, ki kulturno ustvarjajo manj pogosto. Glede na ugotovljeno lahko torej sklenemo, da je dobro počutje oseb, ki pogosto kulturno ustvarjajo večje kot pri ostalih osebah.

SODELOVANJE V KULTURNEM DRUŠTVU

Eno temeljnih vprašanj za razumevanje obravnavane problematike je, kakšna je struktura anketirancev v kontekstu delovanja v kulturnih društvih, kakšno vlogo imajo pri delovanju kulturnih društev in kakšne razloge za aktivacijo na področju kulturnega ustvarjanja.

Med anketiranci je bilo 21,2% takšnih, ki v kulturnih društvih ne delujejo in 78,8% takšnih, ki so tam aktivni. 55,3% od teh ima v društvih vodstveno funkcijo (predsednik, umetniški vodja, član

odborov...), medtem ko se jih je 44,7% opredelilo le kot aktivni člani kulturnega društva. Nekoliko več kot polovica (51,7%) aktivnih članov kulturnih društev se ukvarja s petjem. Po pogostosti sledijo igranje inštrumenta (30,1%), gledališka dejavnost (17,6%), folklor (13,9%) in literarna dejavnost (12,8%). Z ostalimi posameznimi dejavnostmi se ukvarja manj kot 10 odstotkov anketiranih aktivnih članov kulturnih društev.

Razpon, koliko časa namenjajo udeleževanju v kulturnem društvu je zelo širok. Največ jih kulturni dejavnosti namenja do 3 (18,6%) ali do 4 ure (18,6%) na teden.

Glede na vlogo, ki jo imajo aktivni člani v kulturnih društvih (vodstvena funkcija ali aktivni član) prihaja zgolj do manjših in statistično neznačilnih razlik v oceni zadovoljstva s pomočjo oz. storitvami, ki jih kulturnim društvom nudi JSKD (organizacija revij, seminarjev...).

Da bi morala imeti kulturna društva zagotovljene oz. financirane v celoti ali vsaj delno primerne prostore meni nekoliko več članov društev, ki ne sodelujejo pri vodenju društva (61,2 odstotkov te skupine), kot pa tistih, ki sodelujejo pri vodenju društva (51,5 odstotkov). Pri ostalih potrebah kulturnih društev so razlike glede na vlogo aktivnih članov v društvu manjše in statistično neznačilne.

Več v tabelah 25, 26, 27, 28, 29, 36 in 37.

RAZLOGI ZA AKTIVNO SODELOVANJE PRI KULTURNEM DRUŠTVU

Odgovori anketirancev na vprašanje kaj so razlogi za njihovo aktivno ukvarjanje s kulturno dejavnostjo so razporejeni različno. Ogovorov je bilo možnih več. Najpogosteje so se odločali za odgovor 'ker me to sprošča' (55,2%), sledil je odgovor 'ker se po ukvarjanju počutim dobro' (50,4%) in tretji najpogostejši odgovor pa je bil 'ker tako kakovostno preživljam prosti čas' (48,5%). Najmanjkrat so anketiranci označili odgovora: 'ker se želim dokazati pred drugimi' (0,5%) in 'ker želim biti na tem področju uspešen' (10,1%). Iz navedenih podatkov lahko sklepamo, da je vrednota kakovosti življenja na področju prostočasnega kulturnega ustvarjanja nad vrednoto kvalitetnega ustvarjanja in potrjevanja s strani drugih. Želja po uspehu tako ne igra pomembnejše vloge.

Če primerjamo kategoriji anketirancev, ki kulturno pogosteje in manj pogosto ustvarjajo, lahko izpostavimo dva zaključka:

-tisti, ki kulturno pogosteje ustvarjajo, so pogosteje navedli, da se v tem počutijo dobro in ker radi ustvarjajo v primerjavi s tistimi, ki ne ustvarjajo pogosto;

-tisti, ki manj pogosto kulturno ustvarjajo pa so pogosteje navedli, da je razlog njihovega ustvarjanja, ker jih to sprošča.

Več v tabelah 30, 31 in 32.

OCENJEVANJE DELA JSKD

Ocena delovanja JSKD temelji na osnovnih aktivnostih, ki jih JSKD ponuja in potrebah, ki jih anketiranci izražajo v anketi. Pri tem moramo upoštevati trostopenjsko shemo modela ocenjevanja produkcije kulturnih društev in s tem povezane druge aktivnosti (založništvo, seminarje...), ki jih JSKD zagotavlja za člane kulturnih društev. Osnovni model interpretacije rezultatov temelji torej na obstoječih praksah. Ostale komplementarne aktivnosti, ki jih JSKD ne izvaja, a na terenu kljub vsemu ostaja potreba po njih, tukaj niso upoštevane.

Aktivni člani kulturnih društev so najbolj zadovoljni z organizacijo revij (povprečje je 3,88). Sledijo organizacija seminarjev in izobraževanj (povprečje je 3,64), publiciranje strokovne literature (povprečje je 3,50), financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja območna izpostava JSKD (povprečje je 3,37) in financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja centralna služba JSKD (povprečje je 3,29).

JSKD je inštitucija, ki ključno skrbi za podporo mreži kulturnih društev na Slovenskem. Pogosto se tako nanjo naslavlja tudi potrebe teh društev za katere pa JSKD delno ali v celoti ni pristojen. Pri preverjanju potreb društev tako najbolj izstopata zagotavljanje materialnih/finančnih pogojev delovanja kulturnih društev (59,2%) ter zagotavljanje primernih prostorov za delovanje društev (56%). Sledita potreba po zagotavljanju financiranja strokovnega vodstva društev (45,8%) in zagotavljanje brezplačnih izobraževanj za ustvarjalce (34,3%).

Zanimivo je, da je 'zagotavljanje tekmovanj, revij, razstav in drugih podobnih javnih kulturnih dogodkov' z le 15,8% skoraj povsem na dnu potreb, ki so jih izpostavili anketiranci. Za tem je s 10,5% je dobila nižjo podporo le še potreba po informiranju kulturnih ustvarjalcev.

Več v tabelah 33, 34 in 35.

ANALIZA PREJETIH ODPRTIH ODGOVOROV

Potencialne možnosti za nadaljnji razmislek in smernice delovanja JSKD nam daje zadnja kategorija odgovorov anketirancev. Sodelujoči so odgovarjali na vprašanje, v katero smer bi se po njihovem mnenju morala razvijati ljubiteljska kultura v prihodnje. Spodnja analiza temelji na 134 prejetih odprtih odgovorih in združuje različne klastre motivov, ki so jih anketiranci izpostavili.

Ohranjanje 'tradicije'

Pojem ohranjanje različnih oblik tradicij na JSKD v odgovorih ni povsem nedvoumen. Po eni plati se pojem 'tradicije' nanaša na določene starejše oblike programov folklornih skupin in pevskih zborov, ki jih anketiranci želijo ohraniti in na tak način sporočajo nestrinjanje z nenehnim spodbujanjem k spremembam in razvoju programskih smernic. S tem neposredno odgovarjajo na vprašanje trostopenjskega sistema, ki je usmerjen ravno v tovrstne pristope. Sporočila lahko tako razumemo kot svojevrstno nasprotovanje tem usmeritvam, ki jim del ljubiteljskih ustvarjalcev težko sledi ali ne želi slediti.

Programe društev pogosto povezujejo tudi z identiteto sebe ali svoje skupnosti (naroda). Predvsem velja to za folklorne skupine (deloma tudi pevske zборе), kjer se med ustvarjalci še vedno zasleduje ideja o bolj ali manj avtentičnem prikazovanju plesov in glasbe. Delovanje društev v tem kontekstu je lahko podstat za gradnjo identitete posameznika in njegove skupnosti. Vztrajanje pri ohranjanju 'tradicije' je tako lahko razumljeno kot potreba določenega segmenta ljubiteljskih ustvarjalcev po identitetnem potrjevanju.

Finančna podpora

Vprašanje finančne podpore društev je ena najpogosteje izraženih potreb tako v odprtih odgovorih kot tudi v zgoraj zaznanih in analiziranih potrebah društev. Kulturna društva in s tem njihovi člani se zavedajo vse težje finančne situacije, kar se artikulira v želji po večji sistemski podpori ljubiteljskemu sektorju. Pričakovana podpora društev se tako najpogosteje kaže v obliki želje po boljši finančni podpori, želje po večji dostopnosti do primernih prostorov in želje po resursih, s katerimi bi lažje pokrili stroške vodenja ali druge stroške nastale v povezavi z aktivnostmi kulturnega udejstvovanja.

Druženje in povezovanje

Trostopenjski model ocenjevanja in selekcije kulturno ustvarjalne produkcije temelji na predpostavki o spodbujanju čim višje kakovosti produkcije kulturnih društev. Večina društev, ki po sedanjih kriterijih JSKD ne dosega vrhunske kakovosti, razumejo druga društva, ki dosegajo državno raven, kot 'profesionalce', 'neljubitelje' ali društva iz večjih urbanih središč. Analiza kaže, da tovrstni odgovori nakazujejo na zelo jasno zavedanje, da del društev ne bo dosegel visokih programskih standardov, zato so pogosto kritični do smernic trostopenjskega sistema. Člani društev z nižjimi standardi produkcije sporočajo, da je vrednota druženja in s tem povezano vprašanje družbene kohezije za njih nad vrednoto po visoko kvalitetnem umetniškem ustvarjanju. Iz tega izhajajo in se posledično temeljno razlikujejo tudi njihove potrebe, pričakovanja in smernice delovanja v društvu.

Motiv druženja se v odgovorih prepleta tudi z vprašanjem večjega povezovanja med kulturnimi društvi. Torej se zasleduje željo po sodelovanju, ki zopet ne temelji na tekmovalnem sistemu, ampak na potrebi, da lahko na javnih prizoriščih prikažejo svojo produkcijo in se s tem povezujejo s sorodnimi skupinami. Odgovori anketirancev gredo v smeri tako povezovanja med društvi, kot povezovanja med posameznimi umetniškimi sektorji.

Tekmovalnost trostopenjskega sistema

Trostopenjski sistem je model, ki spodbuja kulturna društva k čim višji kakovosti umetniške produkcije. Metoda takšnega dela temelji na selekciji, izobraževanjih in tekmovanjih. Več anketirancev v odgovorih izraža podporo tovrstnim pristopom in predlaga spodbude ter izboljšave za obstoječi

model. Anketiranci se pri tem najpogosteje sklicujejo predvsem na zborovsko dejavnost ter načine financiranja zborov za doseganje boljših rezultatov in predvsem izboljšanje finančne situacije s katero se soočajo. Da gre za zborovsko dejavnost je pričakovano, saj je zborovska piramida najbolj dodelan piramidni sistem v primerjavi z ostalimi sektorji, ki jih pokriva JSKD. Akterji s tega področja pa so v primerjavi z nekaterimi drugimi razmeroma dobro opolnomočeni, da lahko v sistemu sodelujejo. Pri tem ne gre spregledati tudi dejstva, da se zborovska dejavnost na Slovenskem tesno prepleta tudi z delovanjem drugih profesionalnih inštitucij (npr. Akademijo za glasbo in tamkajšnjim programom za dirigiranje, Konservatorijem za glasbo in balet idr.).

Vrsta v anketi prejetih odgovorov pa kaže tudi, da se v tovrstno tekmovalnost in selekcijo usmerja izrazito kritično os. Anketiranci si želijo več mehanizmov, ki bi zgoj spodbujali osebno rast in izpolnitev, možnost samorealizacije, več usmerjanja v razvoj talentov in primarno več kvalitetnega druženja ljudi. Podobno tendenco in pomen osebne izpolnitve ter osebne rasti pri populaciji mladih na Slovenskem je pokazala tudi raziskava Analiza stanja in potreb mladih v ljubiteljski kulturi (Simetinger 2020). Tako pri nezanemarljivem deležu populacije mladih kot starejših se kaže, da je vrednota umetnosti kot medija za kvalitetno preživljanje prostega časa, osebne rasti in družbene kohezije nad vrednoto kvalitetne produkcije. Pri tem je potrebno posebej poudariti, da se vrednoti kvalitetne produkcije in kvalitete bivanja in osebne razvoja vzajemno ne izključujeta, kvečjemu obratno.

Urbani in ruralni kulturni prostor

Med analizo odgovorov se pogosto zazna binarno distinkcijo med urbanim in ruralnim področjem delovanja kulturnih društev. Anketiranci razumejo stanje kot ločeno na dva dela.⁴ Na eni strani imamo urbana središča, kjer so kulturna društva večkrat razumljena kot nosilci razvoja nekega vsebinskega področja. Ta društva se tako interpretira kot pozitivno diskriminirana v primerjavi z drugimi društvi s sedežem delovanja na podeželju. Posledično se nekatera kulturna društva čutijo v neenakopravnem položaju s prvimi. Kljub vsemu se podeželska društva, če sklepamo po odgovorih, pogosto dojemajo kot edini ponudnik kulturne produkcije izven urbanih središč. Poudarki pri odgovorih se tudi v tem segmentu dotikajo predvsem vprašanja finančne podpore in želje po večji dostopnosti do drugih dobrin, ki so potrebne za delovanje društva.

Distinkcija v odgovorih anketirancev med urbanim in ruralnim kulturnim prostorom kaže tudi na pozive k decentralizaciji. V tem lahko zaznamo potrebo po večji prepoznavnosti ruralnih kulturnih prostorov in sočasno željo po večji zastopanosti v kulturnih politikah. K temu je treba dodati še željo po večji inkluziji vsakogar, ki se bi želel kulturno udeleževati.

Mladi in delovanje v kulturnih društvih

Razmeroma pogosto se odgovori nanašajo tudi na vprašanje absorpcijske sposobnosti društev za pridobivanje novih članov. Gre za eno temeljnih potreb, ki so vezane na pomlajevanje društvenih struktur. Ne glede na to, da so aktivnosti za vpisovanje v društva samostojna domena vsake organizacije, se nenehno pojavlja želja po kulturnih politikah in mehanizmih, ki bi ljubiteljsko dejavnost bolj približala mladim in s tem kulturnim društvom olajšala pridobivanje novih članov. Anketiranci jasno artikulirajo težave s pridobivanjem novih članov, pri tem pa nakazujejo na razmeroma majhne možnosti, ki so jim na razpolago za reševanje tega problema.

SKLEP IN PREDLAGANE SMERNICE RAZVOJA

Sektor ljubiteljske kulture na Slovenskem je sistem, ki zaradi svoje široke mrežaste strukture pomembno vpliva na dostopnost do kulturnih vsebin. Omogoča visoko demokratičnost delovanja, saj je odprt za vsakogar, ki izraža potencial za kulturno udeleževanje. Zaradi sistema, ki nastaja po

---

⁴ Zavedati se je potrebno, da je problematika dojemanja binarnih opozicij ruralno-urbano na Slovenskem zelo kompleksna in daleč presega le področje ljubiteljstva. Zaznati jo je moč tudi na številnih drugih s kulturno in umetnostjo povsem nepovezanih področjih življenja ljudi. Zato je treba vsakršno interpretacijo in povzetke teh rezultatov jemati v kontekstu širših družbeno-kulturnih pojavov.

principu 'od spodaj navzgor' je odpiranje ljubiteljstva do publike sorazmerno enostavno, sočasno pa je na nacionalni ravni vendar potrebno prepoznati določene sistemske težave in rešitve zanje.

Dosedanje usmerjanje ljubiteljske kulturne dejavnosti predvsem v visoko kakovostno produkcijo je imelo in še vedno ima pomembno vlogo pri delovanju sektorja. Model trostopenjske selekcije pa kljub dobremu delovanju prihaja do meja svojih zmožnosti, zato se med anketiranci jasno kažejo določene tematike, ki morajo biti naslovljene.

1. Ljubiteljstvo in redefinicija sektorja

Ljubiteljska dejavnost se v sodobnem času sooča z vrsto izzivov. V prvi vrsti gre za vprašanje financiranja, zagotavljanja primernih prostorov in zagotavljanja vodstvenih kadrov za društva (Stanje in določene potrebe ljubiteljskih kulturnih društev je bilo analizirano v raziskavi Analiza stanja in ugotavljanje potreb... Papič et. al 2019). Podatki kažejo, da potrebujemo nov premislek o sistemu financiranja ljubiteljske kulture. To prinaša s sabo vprašanje o definiranju javnega interesa na tem področju in s tem povezane strategije razvoje ljubiteljskega sektorja. Trostopenjski sistem in komuniciranje o množičnosti in visoki kvaliteti ljubiteljstva je lahko le del rešitve, hkrati pa potrebujemo nove oblike definiranja in javne artikulacije ljubiteljskega sektorja. Definiranje javnega interesa na področju ljubiteljske kulture bi vsekakor moralo vsebovati smernice, kot jih zastavlja tudi vsebina 67. Poročila Svetovne zdravstvene organizacije. Ta usmerja iskanje vsebinskih rešitev za financiranje in delovanje v čez sektorskem povezovanju kulture in umetnosti z zdravstvom in socialo. Iz slednjega bi lahko tudi na primeru slovenske ljubiteljske dejavnosti izpeljali odgovore na vprašanja, kako do novih virov; kako vzpostaviti nove oblike prevladujočih narativov ljubiteljstva; kako sistemsko dodatno podpreti društva in posameznike, ki se zdaj ne vidijo (ali vsaj ne v dovolj) v obstoječem trostopenjskem sistemu itd. Z novim pogledom na ljubiteljstvo bi tako vzpostavili možnost za nagovarjanje različnih deležnikov tako na polju ljubiteljstva kot izven njega.

2. Ljubiteljstvo in strateško komuniciranje

Doslej je bilo vprašanje ljubiteljstva vezano v prvi vrsti na sporočanje o vrhunski kakovosti, ki jo produkcija ljubiteljstva dosega na Slovenskem. Danes je to brez dvoma še vedno pomembno, a je potrebno pričeti graditi na novih smernicah strateške komunikacije in javne artikulacije o pomenu in doprinosu ljubiteljske kulturne dejavnosti širši družbi. Gre za vprašanje storitev, ki jih kultura in umetnost doprinašata za sektor zdravstva in sociale, (Glej tudi prvo točko priporočil nadaljnega razvoja). Pri tem pa ne gre spregledati pomembnega (ekonomskega) vidika, da je kultura sektor s posebno obliko dodane vrednosti, ki jo je treba osvetliti tudi v strateškem komuniciranju z različnimi javnostmi.

3. Zdravje, sociala in ljubiteljstvo

Kazalniki navedeni v tej raziskavi kažejo, da ima ljubiteljstvo na Slovenskem pomemben doprinos k vplivu na zdravje in splošno dobro počutje kulturnih ustvarjalcev. Potencial za krepitev dvigovanja kvalitete življenja kulturnih ustvarjalcev ima mreža ljubiteljskih kulturnih društev skupaj z Zvezo kulturnih društev Slovenije in JSKD-jem izjemno velik. Pri tem je potrebno zasledovati nove pristope in s pomočjo različnih mehanizmov vnašati dobre prakse iz drugih evropskih držav. Na področju zdravja in kulturnega ustvarjanja je potrebno razviti programe, ki bodo standardizirani, nadzorovani in finančno podprti iz različnih virov.

4. Dvig kakovosti življenja in ljubiteljstvo

Komplementarni mehanizmi trostopenjskemu sistemu JSKD so ključ do ozaveščanja, da je kultura več ko le kvalitetna umetniška produkcija. Kultura in umetnost se v obravnavanem kontekstu razumeta multidisciplinarno. Razumevanje dviga kakovosti življenja s pomočjo kulture in umetnosti tako pomeni sočasno preplet različnih deležnikov iz več sektorjev. Sodelovanje zdravstvenega, socialnega in drugih sektorjev, posebej še lokalnih skupnosti, bo za razvoj komplementarnih programov k obstoječemu modelu spodbujanja ljubiteljske kulture za dvig kakovosti življenja neobhoden. Pri tem bo potrebno pripraviti novo strategijo

razvoja ljubiteljske kulture in sočasno upoštevati obstoječi piramidalni sistem selekcij, hkrati pa vzpostaviti smernice razvoja z ostale pristope. Pristopi se bodo na posameznih vsebinskih poljih ljubiteljstva razlikovali, a sočasno dopolnjevali.

5. Sodelovanje z zagovorniškimi sektorjem

JSKD je organizacija, ki omogoča podporo mreži kulturnih društev. Ne glede na dejstvo, da ima trenutno več kot sto zaposlenih, se sooča z določenimi operativnimi in finančnimi omejitvami. Za doseganje ciljev, ki so vezani na vse opisane potencialne razvojne ukrepe, se lahko upre za izvedbo določenih programskih smernic tudi na zagovorniške in druge nevladne organizacije. Veliko vlogo lahko pri tem odigra Zveza kulturnih društev Slovenije in njene članice, ki lahko nastopajo tako na ravno tvorjenja nacionalnih kot lokalnih politik. Ravno delovanje zagovorniških organizacij lahko temeljno pripomore k uvajanju novih praks na polje ljubiteljstva.

6. Dvig kompetenc

Obstoječa mreža ljubiteljskih kulturnih društev z obstoječo produkcijo že izvaja vrsto aktivnosti, ki so pomembne za dvig znanj in kompetenc vodstvenih kadrov društev. Pri tem gre predvsem zato, da je potrebno že obstoječo dejavnost na novo premisliti, jo primerno vrednotiti in opredeliti. Zavedanje o dvigu kompetenc članov kulturnih društev, mora biti eden temeljnih ciljev pri nadaljnjem razvoju modela ljubiteljske kulture. Kulturna društva potrebujejo podporo pri reševanju in naslavljanju izzivov z odločevalci in financerji. Zagovorniške in druge podporne organizacije morajo v okviru novih strateških premislekov pripraviti mehanizme podpore (seminarje, izobraževanja...), da bodo društva lahko z novo oblikovanim javnim interesom nagovarjala odločevalce.

7. Nove karijerne perspektive in ljubiteljstvo

Predvsem jasno izražena potreba po absorpciji mladih v mrežo kulturnih društev kaže na to, da se mladi vse manj odločajo za delovanje na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti (več o tem glej raziskavo Analiza stanja in potreb mladih v ljubiteljski kulturi, Simetinger 2020). Razlogov za nastalo situacijo je več. Brez dvoma pa bo potrebno opraviti premislek o tem, kako mladi razumejo sistem ljubiteljstva in kaj jim ponuditi, da bodo v tem sektorju videli izziv in motivacijo za sodelovanje. Doslej uveljavljene prakse v Evropi nakazujejo na možnost novih kariernih perspektiv, ki jih lahko ljubiteljski sektor ponudi tej populaciji. Z opolnomočenjem mladih, ki vstopajo na trg delovne sile in potrebami ljubiteljstva in njenih ustvarjalcev, ki temeljijo na dvigovanju kvalitete življenja in zdravju ljudi, se kaže možna sistemska priložnost za mlade, njihove poklicne usmeritve in sodelovanje s tem sektorjem. Potrebe po dodatnih specializiranih znanjih za delo z ljudmi z različnimi diagnozami in osebnimi okoliščinami so na celotni evropski ravni izpričane. S tem pa se kaže tudi možnost novih kariernih perspektiv za mlade. Glede na obstoječo dinamiko teh praks na evropski ravni lahko sklepamo, da bo razvoj tega segmenta v prihodnje močno v porastu tudi na Slovenskem.

8. Pilotni projekti

Grajenje novih sistemov, ki so lahko le, kot v primeru ljubiteljstva, komplementarni na že obstoječi trostopenjski piramidni model, terja pogosto delovanje na več ravneh. Eno ključnih je pridobivanje novih finančnih virov in sočasno s tem tesno prepleteno ozaveščanje deležnikov in odločevalcev. Pilotni projekti bi lahko bili v primeru razvoja komplementarnih programov JSKD za področje ljubiteljske kulturne dejavnosti namenjeni v več smeri in sicer

- Ozaveščanje in senzibilizacija vseh deležnikov ter odločevalcev
- Razvoj posebnih znanj in kompetenc
- Prenos dobrih praks iz drugih držav
- Specifične za slovenske razmere prilagojene raziskave in razvoj

Namen teh projektov bi bila tako vzpostaviti zagonske možnosti za kasnejše širše sistemske spremembe na obravnavanem področju.

9. Vzpostavitev nove mreže zainteresiranih deležnikov

Pri vzpostavljanju strukturnih sprememb, kot jih nakazuje zgornje besedilo, se odpira vrsta novih potencialno pomembnih deležnikov, ki lahko pripomorejo k zadanim ciljem. JSKD in Zveza kulturnih društev Slovenije lahko najprej detektirata dodatne akterje, ki bi lahko videli interes v vzpostavljanju sistemskih pogojev za graditev presečnega okolja med kulturo, socialo in zdravstvom. Poleg pristojnih ministrstev so tukaj še druge krovne in zagovorniške nevladne organizacije kot je Zveza društev upokojencev Slovenije, Filantropija, različne druge zveze in društva iz področja sociale in zdravstva, društvo Asociacija in drugi. Le z vnovičnim premislekom in jasno definicijo javnega interesa na področju ljubiteljske kulture, z vzpostavljenimi strateškimi cilji in mrežo zainteresiranih deležnikov lahko nastane dovolj močno podporno okolje za doseganje sistemskih sprememb.

Področje ljubiteljske kulture je izjemno veliko in heterogeno. Gre za področje, ki potrebuje vnovičen celostne premislek. Le s sočasnim in premišljenim delovanjem na več ravneh hkrati lahko prične vzpostavljati ekosistem, v katerem bodo naslovljene potrebe sektorja. Smernice Evropske komisije, 67. Poročilo Svetovne zdravstvene organizacije in vrsta drugih dokumentov, nakazujejo, da je sprememba in premislek na tem področju potrebna.

VIRI IN LITERATURA

Bucciarelli, Amy

2016 'The Art Therapy: Transdisciplinary Approach.' *Journal of the American Art Therapy Association* 33(3): 151–155.

Fancourt, Dasy et. al

2022 How leisure activities affect health: a narrative review and multi-level theoretical framework of mechanisms of action. *Lancet Psxchiatry* 8(4): 329–339.

Francourt, Dasy in Fin Saoirse

2019 *Health evidence network synthesis report 67: What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. Kopenhagen: World Health Organization-Regional Office for Europe. Dostopno na spletu: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/329834/9789289054553-eng.pdf>. Pregledano dne: 10. 9. 2022

Malchiodi, Cathy A.

2003 'The Art and Science of Art Therapy.' V: *Handbook of Art Therapy*. Cathy A. Malchiodi, ur. The Gulf Press: New York in London. Str.: 1–3.

Papič, Maja et. al

2019 Analiza stanja, ugotavljanje potreb in oblikovanje prioritet v okviru mreženja zagovorništva in razvoja področja ljubiteljske kulturne dejavnosti za dvig kakovosti in kulture bivanja v Sloveniji. Ljubljana: Zveza kulturnih društev Slovenije. Analiza se nahaja na spletu:

https://www.zkds.eu/wp-content/uploads/2017/07/analiza-stanja_CNVOs_sept2019_lekt.pdf

Pregledano dne 12. 9. 2022

Riff, CArol D.

1989 Happiness is Everything, or is it? Exploration on Meaning on Psychological Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology* 57(6): 1069–1081.

Riff, Carol D. in Corey Lee M. Keyes

1995 The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology* 69(4): 719–727.

R. M. Z.

2015 *Zdravljenje z ustvarjanjem*. Spletni vir: <https://www.revijazamojezdravje.si/zdravljenje-z-ustvarjanjem/> Pregledan dne: 10. 9. 2022.

Rohmann, Gregor

2013 *Tanzwut. Kosmos, Kirche und Mensch in der Bedeutungsgeschichte eines mittelalterlichen Krankheitskonzepts*. Göttingen: Hubert & Co.

Simetinger, Tomaž

2020 Analiza stanja in potreb mladih v ljubiteljski kulturi. Zveza kulturnih društev Slovenije in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Spletni vir: <https://www.zkds.eu/wp-content/uploads/2017/07/ANALIZA-STANJA-MLADIH-V-LJUBITELJSKI-KULTURI-pdf.pdf> Pregledan dne: 10. 9. 2022.

Vick, Randy M.

2003 'A brief History of Art Therapy.' V: *Handbook of Art Therapy*. Cathy A. Malchiodi, ur.
The Gulf Press: New York in London. Str.: 5–15.

Analiza podatkov
'Vprašalnik o zdravju in dobrem počutju ter udejstvovanju v ljubiteljski
kulturi'
(2. del)

UVOD

V analizo je vključenih 482 ustrezno izpolnjenih anketnih vprašalnikov. Kot neustrezni vprašalniki so bili izločeni vsi vprašalniki, ki so bili zaradi prekinitve izpolnjevanja vprašalnika izpolnjeni le v določenem delu. Anketiranje je potekalo preko spletne ankete (1ka). V primeru nemožnosti izpolnjevanja spletne ankete, je bila uporabljena tiskana različica (skupaj 10 izpolnjenih anket).

Uporabljeni vprašalnik je bil v delu, ki se nanaša na merjenje dobrega počutja, prirejen po vprašalniku »Lestvica psihičnega dobrega počutja« avtorice C. Ryff.

Na podatkih je narejena osnovna deskriptivna analiza in, kjer primerno, primerjalna analiza. Za namen primerjalne analize je bila oblikovana nova dihlotomna spremenljivka, s katero smo anketirance razdelili na skupino, ki kulturno ustvarja manj pogosto (ali nikoli) in skupino, ki kulturno ustvarja pogosto. Dodatno je bila v manjšem obsegu narejena primerjalna analiza glede na vlogo, ki jo imajo anketiranci v kulturnem društvu oz. glede na to ali sodelujejo pri vodenju društva ali ne.

Primerjalna analiza vsebuje ustrezne statistike, s katerimi so bile preverjene statistične značilnosti razlik v odgovorih (t-test za neodvisna vzorca in X^2 -test). Ker ni zagotovljena reprezentativnost vzorca na osnovi enostavnega slučajnega vzorčenja, so izračunane statistične značilnosti razlik nekoliko manj natančne, kar je potrebno upoštevati pri njihovi uporabi. Pri interpretaciji je kot meja statistične značilnosti upoštevana stopnja 0,05.

V primerih posameznih sklopov trditev, ki merijo eno dimenzijo, so bile oblikovane nove spremenljivke. Zanesljivost novih spremenljivk je bila preverjena s koeficientom Chronbachov alfa. Ob oblikovanju novih spremenljivk manjkajoče vrednosti niso bile nadomeščene, zato je prišlo do izločitve manjšega števila (8 oz. 9) enot.

Raziskava ima določene omejitve, ki izhajajo iz strukture realiziranega vzorca anketirancev. K raziskovanju so bili povabljeni člani kulturnih društev in sicer preko vodstev društev. Prav tako so bili nagovorjeni člani društev naprošeni, da posredujejo vabilo k izpolnjevanju vprašalnika tudi krogu ljudi izven kulturnih društev, katerih člani so. Temu dodatnemu vabilu so se pretežno odzvale osebe, ki se na določen način prav tako ukvarjajo z ljubiteljsko kulturo oz. prav tako kulturno ustvarjajo, zato je bilo posledično nemogoče izvesti primerjalno analizo med skupino, ki se kulturno ustvarja in skupino, ki kulturno ne ustvarja (delež takih, ki niso v nobenem pogledu vpeti v kulturno dejavnost je premajhen za kakršnokoli zanesljivo in veljavno analizo). Analiza zato ostaja na ravni primerjave med tistimi, ki kulturno ustvarjajo pogosto in preostalimi anketiranci.

OSNOVNI DEMOGRAFSKI PODATKI

V nadaljevanju so prikazani osnovni podatki o vzorcu anketirancev. V tabeli 1 je prikazana struktura vzorca glede na spol, v tabeli 2 glede na starost, v tabeli 3 glede na okolje, v katerem živijo, v tabeli 4 na doseženo izobrazbo in v tabeli 5 glede na zaposlitveni status.

Tabela 1: Spol anketirancev

	število	odstotek
moški	172	36,1%
ženska	305	63,9%
skupaj	477	100,0%

Velika večina anketiranih (63,9 odstotkov) je ženskega spola.

Tabela 2: Starost anketirancev

	število	odstotek
do 20 let	21	4,4%
21 - 30 let	70	14,6%
31 - 40 let	72	15,0%
41 - 50 let	99	20,7%
51 - 60 let	84	17,5%
61 - 70 let	84	17,5%
71 let ali več	49	10,2%
skupaj	479	100,0%

V anketiranje so bile precej sorazmerno zajete vse starostne skupine. V največji meri je zastopana starostna skupina od 41 do 50 let (20,7 odstotkov).

Tabela 3: Okolje, v katerem živijo anketiranci

	število	odstotek
mestno okolje	213	44,8%
podeželje	262	55,2%
skupaj	475	100,0%

Večina (55,2 odstotkov) anketiranih prebiva na podeželju, iz mestnega okolja prihaja 44,8 odstotkov anketiranih.

Tabela 4: Dosežena izobrazba anketirancev

	število	odstotek
nedokončana osnovna šola (1. stopnja)	0	0,0%
osnovna šola (2. stopnja)	11	2,3%
dvoletno nižje poklicno izobraževanje (3. stopnja)	3	0,6%
triletno srednje poklicno izobraževanje (4. stopnja)	15	3,1%
štiriletna srednja strokovna, tehnična šola ali gimnazija (5. stopnja)	128	26,7%
višješolski ali visokošolski program, 1. bolonjska stopnja (6. stopnja)	127	26,5%
univerzitetni program, magisterij stroke, 2. bolonjska stopnja (7. stopnja)	161	33,6%
doktorat ali magisterij znanosti, 3. bolonjska stopnja (8. stopnja)	34	7,1%
skupaj	479	100,0%

Skoraj vsi anketiranci imajo dokončano najmanj 5. stopnjo izobrazbe. Največjo izobrazbeno skupino predstavljajo anketiranci s 7. stopnjo izobrazbe, teh je v vzorcu 33,6 odstotkov.

Tabela 5: Zaposlitveni status anketirancev

	število	odstotek
se še izobražujem (dijak/inja, študent/ka)	58	12,1%
zaposlen/a, samozaposlen/a	293	61,0%
nezaposlen/a	12	2,5%
upokojenec/ka	117	24,4%
skupaj	480	100,0%

Večino anketiranih predstavljajo zaposlene ali samozaposlene osebe (61,0 odstotkov), sledijo upokojniki (24,4 odstotkov) in osebe, ki se še zmeraj izobražujejo (12,1 odstotkov). Da so nezaposleni je odgovorilo 2,5 odstotka anketiranih.

SPLOŠNO ZDRAVJE IN NAVADE

V tem podpoglavju so prikazani odgovori anketirancev glede njihovega splošnega zdravja in kakovosti življenja (tabela 6) kot tudi glede pogostosti njihovih zdravih (tabela 7) in nezdravih navad (tabela 8). Prikazana povprečja v tabeli 6 so izračunana na osnovi petstopenjske lestvice z vrednostmi od 1 - sploh ne drži, do 5 - povsem drži, in prikazana povprečja v tabelah 7 ter 8 na osnovi petstopenjske lestvice z vrednostmi od 1 - nikoli ali skoraj nikoli, do 5 - večkrat tedensko do dnevno.

Tabela 6: Ocena splošnega zdravja in kakovosti življenja

	število	povprečje	st. odklon
Zadovoljen/na sem s svojim zdravjem.	478	3,91	0,822
Ponavadi sem poln/a energije.	480	3,83	0,810
Nimam težav s koncentracijo.	479	3,77	0,900
Zase bi lahko rekel/rekla, da sem pozitivna oseba in vedrega značaja.	479	4,19	0,713
Ponoči nimam težav s spanjem.	480	3,72	1,015
V splošnem sem zadovoljen/na s svojim življenjem.	481	4,07	0,672
Prosti čas preživljam kakovostno.	479	3,93	0,769
Zase bi lahko rekel/rekla, da se veselim življenja.	480	4,26	0,661

Anketiranci so v splošnem zelo zadovoljni s svojim zdravjem in kakovostjo življenja. Veselijo se življenja (povprečje je 4,26), so pozitivno naravnane osebe (povprečje je 4,19) in so v splošnem zadovoljni s svojim življenjem (povprečje je 4,07). Precej zadovoljni so tudi s svojim zdravjem (povprečje je 3,91) in s kakovostjo prostega časa (povprečje je 3,93). Z le odtенок nižjimi povprečnimi ocenami so ocenili trditve, da ponoči nimajo težav s spanjem, da nimajo težav s koncentracijo in da so polni energije.

Tabela 7: Pogostost zdravih navad

	število	povprečje	st. odklon
Se gibam ali ukvarjam s športom (hoja, tek, kolesarjenje, plavanje, tenis, odbojka...).	481	3,81	1,003
Se angažiram kot prostovoljec/ka (gasilci, karitativna dejavnost, taborniki...).	476	2,36	1,403
Se dlje časa v dnevu družim s prijatelji, družino, partnerjem/ko...	477	4,30	0,879
Obiščem kulturno prireditve (koncert, predstavo, razstavo...).	480	2,87	0,845
Poslušam glasbo.	479	4,65	0,715
Berem knjigo.	480	3,36	1,281
Kulturno ustvarjam (pojem, igram inštrument, rišem, slikam, pišem zgodbe, pesmi...).	482	3,93	1,260

Med dejavnostmi, ki jih lahko opredelimo kot zdrave, je med anketiranci najbolj pogosto prisotno poslušanje glasbe (povprečje je 4,65), sledi druženje z bližnjimi (povprečje je 4,30), kulturno ustvarjanje (povprečje je 3,93) in gibanje ali ukvarjanje s športom (povprečje je 3,81). Povprečja pri ostalih dejavnostih so opazneje nižja. Anketiranci tako nekoliko manj pogosto berejo knjige (povprečje je 3,36) in obiščejo kulturne prireditve (povprečje je 2,87) ter se le občasno angažirajo kot prostovoljci (povprečje je 2,36).

Tabela 8: Pogostost nezdravih navad

	število	povprečje	st. odklon
Pijem alkohol.	481	2,56	1,159
Kadim.	476	1,52	1,232
Uživam razne droge ali jemljam močnejša pomirjevala.	481	1,07	0,367
Uživam nezdravo hrano in pijačo (slaščice, sladkane pijače, salame, mastno meso...).	481	3,08	1,181
Preživim več ur v dnevu pred televizijo.	478	2,88	1,291

Preživim več ur v dnevnu na telefonu ali računalniku (brskam po straneh, igram igrice...).	482	3,50	1,356
--	-----	------	-------

Povprečja pri nezdravih navadah niso izrazito visoka oz. so pri večini navedenih dejavnosti izrazito nizka. Najbolj pogosta nezdrava dejavnost anketirancev je preživljanje časa na telefonu ali računalniku (povprečje je 3,50). Temu sledi uživanje nezdrave hrane in pijače (povprečje je 3,08), gledanje televizije (povprečje je 2,88) in pitje alkohola (povprečje je 2,56). Najbolj izrazito nizki sta povprečji pri kajenju (povprečje je 1,52) in pri uživanju drog ter pomirjeval (povprečje je 1,07). Slednje povprečje je skorajda enako najnižji možni vrednosti 1, kar kaže na praktično odsotnost te dejavnosti med anketiranci.

DOBRO POČUTJE

V nadaljevanju so prikazani odgovori anketirancev po posameznih sklopih trditve, ki se nanašajo na njihovo dobro počutje. Dobro počutje anketirancev smo preverjali preko 4 področij. Merili smo avtonomijo anketirancev (tabela 9), njihovo obvladovanje življenja (tabela 10), njihovo osebnostno rast (tabela 11) in njihove pozitivne odnose z drugimi (tabela 12). Vsa prikazana povprečja (tabele 9 do 12) so izračunana na osnovi petstopenjske lestvice z vrednostmi od 1 - sploh ne drži, do 5 - povsem drži.

Tabela 9: Dobro počutje – avtonomija

	število	povprečje	st. odklon
Ni me strah izraziti svojega mnenja, tudi če imajo ostali drugačno mnenje.	480	4,02	0,829
Moje odločitve ponavadi niso pod vplivom tega, kar počnejo vsi drugi.	479	3,95	0,800
Ne skrbi me kaj si drugi mislijo o meni.	479	3,60	0,988
Zaupam svojemu prepričanju, čeprav je to v nasprotju s splošnim prepričanjem.	481	3,95	0,709
Tudi če gre za kontroverzno temo, brez težav izrazim svoje mnenje.	479	3,75	0,874
Sebe presojam na osnovi tega, kar jaz mislim, da je pomembno in ne na osnovi tega, kaj mislijo drugi.	480	4,03	0,780

Trditve, ki se nanašajo na avtonomijo anketirancev, so le-ti ocenili precej visoko. Najbolj se strinjajo s trditvijo, da sebe presojujejo na osnovi lastnih kriterijev (povprečje je 4,03) in da jih ni strah izraziti mnenja, tudi če tega mnenja niso ostali (povprečje je 4,02). Najnižje povprečje je pri trditvi, da jih ne skrbi kaj si drugi mislijo o njih (povprečje je 3,60).

Tabela 10: Dobro počutje – obvladovanje življenja

	število	povprečje	st. odklon
Imam občutek, da imam nadzor nad svojim življenjem.	480	3,87	0,703
Zahteve vsakodnevnega življenja me ne potolčejo.	479	3,76	0,797
Dobro se vklopim v skupnost in med ljudi okrog sebe.	481	4,08	0,669
Precej dobro ravnam z odgovornostmi v vsakodnevem življenju.	478	4,16	0,630
Brez težav si uredim življenje tako, kot mi ustreza.	479	3,82	0,727
Ustvaril/a sem si dom in življenjski stil, ki mi je všeč.	481	4,02	0,798

Anketiranci so vse trditve o njihovem obvladovanju lastnega življenja ocenili zelo visoko. Najbolj so se strinjali s tem, da dobro ravnajo z odgovornostmi v vsakodnevem življenju (povprečje je 4,16) in da se dobro vklopijo v skupnost in med ljudi okrog sebe (povprečje je 4,08).

Tabela 11: Dobro počutje – osebnostna rast

	število	povprečje	st. odklon
Zanimajo me aktivnosti, ki širijo moja obzorja.	479	4,38	0,565
Mislím, da je pomembno imeti nove izkušnje, ki vplivajo na način, kako gledamo nase in na svet.	480	4,37	0,563
Imam občutek, da sem se tekom let kot oseba izboljšal/a.	480	4,14	0,731
Ne motijo me nove situacije, v katerih moram spremeniti ustaljene vzorce delovanja.	479	3,74	0,815
Zame je življenje neprestan proces učenja, spreminjanja in rasti.	478	4,35	0,580
Stremim k temu, da bi si izboljšal/a svoje življenje.	477	4,21	0,677

Pri sklopu trditev o osebnostni rasti so anketiranci daleč najvišje ocenili trditev, da jih zanimajo aktivnosti, ki širijo njihova obzorja (povprečje je 4,38). Sledi trditev, da je pomembno imeti izkušnje, ki vplivajo na njihov pogled na svet (povprečje je 4,37) in da je življenje neprestan proces učenja, spreminjanja ter rasti (povprečje je 4,35). Nekoliko nižje – edino povprečje v sklopu z vrednostjo pod 4 – so ocenili trditev, da jih ne motijo nove situacije, v katerih je treba spremeniti ustaljene vzorce delovanja (povprečje je 3,74).

Tabela 12: Dobro počutje – pozitivni odnosi

	število	povprečje	st. odklon
Večina ljudi me dojema kot ljubečo in prisrčno osebo.	479	4,02	0,625
Brez težav vzdržujem tesne odnose z ljudmi.	481	3,90	0,727
Nimam občutka, da bi bil/a osamljen/a in brez prijateljev.	481	3,98	0,856
Uživam v osebnih pogovorih z družinskimi člani in prijatelji.	481	4,20	0,703
Izkusil/a sem precej toplih in zaupnih odnosov z drugimi.	478	4,09	0,763
Vem, da lahko zaupam svojim prijateljem in oni vedo, da lahko zaupajo meni.	478	4,23	0,663

Kot pri ostalih sklopih trditev, so anketiranci precej pozitivno ocenili tudi trditve o njihovih pozitivnih odnosih z drugimi. V tem sklopu je najvišje povprečje pri trditvi, da lahko zaupajo prijateljem in da prijatelji lahko zaupajo njim (povprečje je 4,23) in pri trditvi, da uživajo v osebnih pogovorih z družinskimi člani ter prijatelji (povprečje je 4,20).

OBLIKOVANJE NOVIH SPREMENJLIVK

V primerih sklopov trditev, ki merijo eno dimenzijo, so bile oblikovane nove spremenljivke. Na osnovi trditev, ki so bile prikazane v tabelah 6, 9, 10, 11 in 12, so bile oblikovane nova spremenljivka 'splošno zdravje' (splošno zdravje in kakovost življenja) in štiri nove spremenljivke, ki zajemajo vse merjene aspekte dobrega počutja. To so spremenljivke 'avtonomija', 'obvladovanje življenja', 'osebnostna rast' in 'pozitivni odnosi'.

Zanesljivost novih spremenljivk je bila preverjena s koeficientom Chronbachov alfa. Vrednosti tega koeficienta so prikazane v tabeli 13. Povprečja pri novih spremenljivkah so prikazana v tabeli 14. Interval pri novih spremenljivkah je identičen kot pri trditvah, ki so bile vključene v konstrukcijo novih spremenljivk (interval od 1 do 5). Pri oblikovanju novih spremenljivk so bili upoštevani odgovori skorajda vseh anketirancev, 473 oz. 474 od skupaj 482 anketiranih oseb (zaradi manjkajočih vrednosti je bilo izločenih 8 oz. 9 enot).

Tabela 13: Zanesljivost novih spremenljivk

	število odgovorov	število indikatorjev	Cronbachov alfa
Splošno zdravje	473	8	0,845

Avtonomija	474	6	0,843
Obvladovanje življenja	474	6	0,836
Osebnostna rast	474	6	0,815
Pozitivni odnosi	473	6	0,816

Za vse na novo skonstruirane spremenljivke lahko ugotovimo, da so dovolj zanesljive, vrednosti vseh koeficientov zanesljivosti so namreč nad vrednostjo 0,8, in jih lahko kot take uporabimo v nadaljnjih analizah.

Tabela 14: Nove spremenljivke - splošno zdravje in dobro počutje

	število	povprečje	st. odklon
Splošno zdravje	473	3,96	0,555
Avtonomija	474	3,89	0,624
Obvladovanje življenja	474	3,96	0,534
Osebnostna rast	474	4,20	0,476
Pozitivni odnosi	473	4,07	0,526

Povprečja pri vseh novih spremenljivkah so precej visoka, blizu vrednosti 4 ali nekoliko nad to vrednostjo. Najvišje povprečje je pri spremenljivki 'osebnostna rast'. Anketiranci torej v največji meri ugotavljajo, da s časom osebnostno rastejo.

Kakšne so korelacije med novimi spremenljivkami je prikazano v tabeli 15. V tabeli so prikazane vrednosti Pearsonovega koeficienta korelacije.

Tabela 15: Korelacije med novimi spremenljivkami (Pearsonov koeficient)

	Splošno zdravje	Avtonomija	Obvladovanje življenja	Osebnostna rast	Pozitivni odnosi
Splošno zdravje	1	0,340**	0,690**	0,383**	0,470**
Avtonomija	0,340**	1	0,525**	0,373**	0,251**
Obvladovanje življenja	0,690**	0,525**	1	0,410**	0,575**
Osebnostna rast	0,383**	0,373**	0,410**	1	0,490**
Pozitivni odnosi	0,470**	0,251**	0,575**	0,490**	1

** Korelacija je statistično značilna pri stopnji 0,01 (2-delna).

Kot je razvidno iz tabele 15, so vse spremenljivke medsebojno pozitivno povezane. Bolj visoko bo torej anketiranec ocenil neko področje, bolj visoko bo verjetno ocenil tudi vsa druga področja. Najbolj sta medsebojno povezani avtonomija in obvladovanje življenja (koeficient korelacije je 0,690).

Za namene primerjalne analize je bila oblikovana nova dihonomna spremenljivka, s katero smo anketirance razdelili na dve skupini. Na osnovi petstopenjske lestvice pri oceni pogostosti kulturnega ustvarjanja so bili v skupino 'manj pogosto ali nikoli' uvrščeni vsi anketiranci, ki so odgovorili, da kulturno ustvarjajo enkrat do trikrat tedensko ali manj pogosto (vse do odgovora nikoli ali skoraj nikoli) in v skupino 'pogosto ustvarjanje' vsi, ki so odgovorili, da kulturno ustvarjajo večkrat tedensko do dnevno. Razvrstitev anketirancev v dve skupini glede na pogostost kulturnega ustvarjanja je prikazana v tabeli 16.

Tabela 16: Pogostost kulturnega ustvarjanja – dve skupini

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje		skupaj	
	število	odstotek	število	odstotek	število	odstotek
nikoli ali skoraj nikoli	40	14,5%	0	0,0%	40	8,3%
enkrat do nekajkrat letno	38	13,8%	0	0,0%	38	7,9%
enkrat do trikrat mesečno	47	17,1%	0	0,0%	47	9,8%
enkrat do trikrat tedensko	150	54,5%	0	0,0%	150	31,1%
večkrat tedensko do dnevno	0	0,0%	207	100,0%	207	42,9%
skupaj	275	100,0%	207	100,0%	482	100,0%

V skupini, ki se s kulturnim ustvarjanjem ukvarja manj pogosto, je večina takih, ki se s tem ukvarjajo enkrat do trikrat tedensko (54,5 odstotkov te skupine), medtem ko se preostali v skupini s tem ukvarjajo

manj pogosto ali sploh ne. Skupino, ki se s kulturnim ustvarjanjem ukvarja pogosto, predstavljajo anketiranci, ki se s tem ukvarjajo večkrat tedensko do dnevno (100 odstotkov te skupine).

PRIMERJAVA GLEDE NA POGOSTOST KULTURNEGA USTVARJANJA

Kako pogosto se anketiranci ukvarjajo z dejavnostmi, ki jih lahko razumemo tudi kot »zdrave navade« (kot nasprotje nezdravih navad), je glede na pogostost kulturnega ustvarjanja prikazano v tabeli 17. Zadnja trditev v tabeli 17 je osnova za razvrstitev anketirancev v dve skupini, ki sta tu medsebojno primerjani, zato sta povprečji pri tej trditvi temu ustrezno izrazito različni. Kako pogoste so pri anketirancih nezdrave navade, je glede na pogostost kulturnega ustvarjanja prikazano v tabeli 18.

Tabela 17: Razlike v pogostosti zdravih navad, glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje		t-test	
	število	povprečje	število	povprečje	t	sig.
Se gibam ali ukvarjam s športom (hoja, tek, kolesarjenje, plavanje, tenis, odbojka...).	274	3,75	207	3,90	-1,684	0,093
Se angažiram kot prostovoljec/ka (gasilci, karitativna dejavnost, taborniki...).	270	2,27	206	2,47	-1,497	0,135
Se dlje časa v dnevnu družim s prijatelji, družino, partnerjem/ko...	272	4,22	205	4,40	-2,216	0,027
Obiščem kulturno prireditev (koncert, predstavo, razstavo...).	273	2,73	207	3,06	-4,417	0,000
Poslušam glasbo.	272	4,52	207	4,83	-5,262	0,000
Berem knjigo.	274	3,22	206	3,54	-2,767	0,006
<i>Kulturno ustvarjam (pojem, igram inštrument, rišem, slikam, pišem zgodbe, pesmi...).</i>	275	3,12	207	5,00	-27,867	0,000

Anketiranci, ki bolj pogosto kulturno ustvarjajo, se v povprečju tudi bolj pogosto ukvarjajo s preostalimi dejavnostmi, ki jih obravnavamo kot zdrave. Povprečja so statistično značilno različna (signifikanca pri t-testu je nižja od vrednosti 0,05) v primeru druženja z bližnjimi, obiskovanja kulturnih prireditev poslušanja glasbe, branja knjig in seveda kulturnega ustvarjanja (v slednjem primeru je izrazita razlika pričakovana, saj je ta dejavnost osnova za oblikovanje skupin, ki jih medsebojno primerjamo). V primeru gibanja oz. športa in prostovoljstva je signifikanca nekoliko nad določeno mejo statistične značilnosti.

Tabela 18: Razlike v pogostosti nezdravih navad, glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje		t-test	
	število	povprečje	število	povprečje	t	sig.
Pijem alkohol.	274	2,58	207	2,52	0,582	0,561
Kadim.	270	1,53	206	1,51	0,100	0,921
Uživam razne droge ali jemljem močnejša pomirjevala.	274	1,08	207	1,06	0,552	0,581
Uživam nezdravo hrano in pijačo (sladice, sladkane pijače, salame, mastno meso...).	275	3,07	206	3,10	-0,257	0,797
Preživim več ur v dnevnu pred televizijo.	274	2,93	204	2,82	0,969	0,333
Preživim več ur v dnevnu na telefonu ali računalniku (brskam po straneh, igram igrice...).	275	3,43	207	3,60	-1,334	0,183

V primeru nezdravih navad večjih oz. statistično značilnih razlik med skupinama ni. Pogostost kulturnega ustvarjanja ne vpliva na stopnjo prisotnosti oz. na pogostost nezdravih navad.

V nadaljevanju so glede na pogostost kulturnega ustvarjanja prikazani odgovori anketirancev pri sklopih, s katerimi smo merili splošno zdravje in kakovost življenja (tabela 19) ter štiri aspekte dobrega počutja, tj. avtonomijo (tabela 20), obvladovanje življenja (tabela 21), osebnostno rast (tabela 22) in pozitivne odnose (tabela 23). V tabeli 24 so prikazane razlike v odgovorih pri novih spremenljivkah, ki so bile skonstruirane na osnovi trditve, ki so kot posamezne trditve vključene v primerjavo v tabelah 19 do 23.

Tabela 19: Ocena splošnega zdravja in kakovosti življenja, glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje	
	število	povprečje	število	povprečje
Zadovoljen/na sem s svojim zdravjem.	273	3,94	205	3,87
Ponavadi sem poln/a energije.	273	3,82	207	3,84
Nimam težav s koncentracijo.	273	3,75	206	3,80
Zase bi lahko rekel/rekla, da sem pozitivna oseba in vedrega značaja.	272	4,14	207	4,27
Ponoči nimam težav s spanjem.	273	3,75	207	3,68
V splošnem sem zadovoljen/na s svojim življenjem.	274	4,04	207	4,12
Prosti čas preživljam kakovostno.	273	3,86	206	4,02
Zase bi lahko rekel/rekla, da se veselim življenja.	273	4,22	207	4,32

Pri posameznih trditvah o splošnem zdravju in kakovosti življenja ne prihaja do opaznejših razlik v povprečjih med obema skupinama anketirancev. Do največjih razhajanj sicer pride pri oceni samega sebe kot pozitivne osebe in pri trditvi, da se veselijo življenja. V obeh primerih je povprečje nekoliko višje pri skupini, ki pogosto kulturno ustvarja.

Tabela 20: Avtonomija, glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje	
	število	povprečje	število	povprečje
Ni me strah izraziti svojega mnenja, tudi če imajo ostali drugačno mnenje.	274	3,92	206	4,15
Moje odločitve ponavadi niso pod vplivom tega, kar počnejo vsi drugi.	273	3,91	206	4,01
Ne skrbi me kaj si drugi mislijo o meni.	273	3,56	206	3,66
Zaupam svojemu prepričanju, čeprav je to v nasprotju s splošnim prepričanjem.	275	3,90	206	4,02
Tudi če gre za kontroverzno temo, brez težav izrazim svoje mnenje.	274	3,69	205	3,83
Sebe presojam na osnovi tega, kar jaz mislim, da je pomembno in ne na osnovi tega, kaj mislijo drugi.	275	3,98	205	4,11

Pri skupini, ki pogosto kulturno ustvarja so povprečja višja pri vseh trditvah o avtonomiji. Največja razlika v povprečjih je med obema skupinama pri trditvi, da jih ni strah izraziti mnenja, tudi če so ostali drugačnega mnenja.

Tabela 21: Obvladovanje življenja, glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje	
	število	povprečje	število	povprečje
Imam občutek, da imam nadzor nad svojim življenjem.	274	3,85	206	3,89
Zahteve vsakodnevnega življenja me ne potolčejo.	275	3,73	204	3,80
Dobro se vklopim v skupnost in med ljudi okrog sebe.	275	4,03	206	4,16
Precej dobro ravnam z odgovornostmi v vsakodnevem življenju.	273	4,12	205	4,21
Brez težav si uredim življenje tako, kot mi ustreza.	273	3,79	206	3,86

Ustvaril/a sem si dom in življenjski stil, ki mi je všeč.	275	3,96	206	4,09
---	-----	------	-----	------

Tudi pri vseh trditvah o obvladovanju življenja so povprečja nekoliko višja pri skupini, ki pogosto kulturno ustvarja. Razlike so v tem primeru sicer nekoliko manjše kot v primeru trditev, s katerimi smo merili avtonomijo.

Tabela 22: Osebnostna rast, glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje	
	število	povprečje	število	povprečje
Zanimajo me aktivnosti, ki širijo moja obzorja.	274	4,34	205	4,43
Mislím, da je pomembno imeti nove izkušnje, ki vplivajo na način, kako gledamo nase in na svet.	275	4,32	205	4,43
Imam občutek, da sem se tekom let kot oseba izboljšal/a.	275	4,07	205	4,22
Ne motijo me nove situacije, v katerih moram spremeniti ustaljene vzorce delovanja.	274	3,66	205	3,85
Zame je življenje neprestan proces učenja, spreminjanja in rasti.	274	4,28	204	4,44
Stremim k temu, da bi si izboljšal/a svoje življenje.	273	4,18	204	4,26

Anketiranci iz skupine, ki pogosto kulturno ustvarja, ocenjujejo svojo osebnostno rast višje pri vseh trditvah iz tega sklopa, kot pa skupina, ki kulturno ustvarja manj pogosto ali nikoli. Največja razlika v povprečjih je pri trditvi, da jih ne motijo nove situacije, v katerih morajo spremeniti ustaljene vzorce delovanja.

Tabela 23: Pozitivni odnosi, glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje	
	število	povprečje	število	povprečje
Večina ljudi me dojema kot ljubečo in prisrčno osebo.	275	3,96	204	4,10
Brez težav vzdržujem tesne odnose z ljudmi.	275	3,84	206	3,97
Nimam občutka, da bi bil/a osamljen/a in brez prijateljev.	275	3,96	206	4,01
Uživam v osebnih pogovorih z družinskimi člani in prijatelji.	275	4,14	206	4,29
Izkusil/a sem precej toplih in zaupnih odnosov z drugimi.	273	4,01	205	4,20
Vem, da lahko zaupam svojim prijateljem in oni vedo, da lahko zaupajo meni.	273	4,13	205	4,36

Kot pri prejšnjih sklopih, s katerimi merimo dobro počutje kot celoto, so tudi pri pozitivnih odnosih višja povprečja pri vseh trditvah v primeru skupine, ki pogosto kulturno ustvarja. Razlika v povprečjih je največja pri trditvi, da lahko zaupajo svojim prijateljem in da prijatelji lahko zaupajo njim.

Tabela 24: Splošno zdravje in dobro počutje, glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje		t-test	
	število	povprečje	število	povprečje	t	sig.
Splošno zdravje	270	3,94	203	4,00	-1,045	0,297
Avtonomija	270	3,83	204	3,97	-2,389	0,017
Obvladovanje življenja	271	3,92	203	4,01	-1,695	0,091
Osebnostna rast	271	4,15	203	4,27	-2,900	0,004
Pozitivni odnosi	271	4,01	202	4,16	-3,075	0,002

Primerjava povprečij novih spremenljivk med skupinama je pokazala, da so povprečne ocene pri vseh novih spremenljivkah višje pri skupini, ki pogosto kulturno ustvarja. V primeru ocene splošnega zdravja in kakovosti življenja, razlika ni statistično pomembna. Pri spremenljivki s katero merimo obvladovanje

Življenja je signifikanca le nekoliko nad mejo statistične značilnosti. V ostalih primerih, tj. pri avtonomiji, osebnostni rasti in pozitivnih odnosih, pa so razlike v povprečjih statistično značilne. Lahko torej trdimo, da imajo osebe, ki pogosto kulturno ustvarjajo večjo avtonomijo, bolj osebnostno rastejo in imajo več pozitivnih odnosov z drugimi, kot pa osebe, ki kulturno ustvarjajo manj pogosto ali sploh ne. Glede na ugotovljeno lahko torej sklenemo, da je dobro počutje oseb, ki pogosto kulturno ustvarjajo večje kot pri ostalih osebah.

SODELOVANJE V KULTURNEM DRUŠTVU

V tabeli 25 je prikazan delež anketirancev, ki so aktivni člani kulturnega društva. V tabeli 26 je prikazano, kakšno vlogo imajo aktivni člani v kulturnem društvu.

Tabela 25: Sodelovanje v kulturnem društvu

	število	odstotek
ne	102	21,2%
da	380	78,8%
skupaj	482	100,0%

Med anketiranimi jih je velika večina in sicer 78,8 odstotkov aktivnih članov v kulturnem društvu.

Tabela 26: Vloga v kulturnem društvu

	število	odstotek
sodelujem pri vodenju društva (umetniški vodja, predsednik...)	208	55,3%
sem član/ica društva, ne sodelujem pri vodenju društva	168	44,7%
skupaj	376	100,0%

Med anketiranimi aktivnimi člani v kulturnih društvih jih je dobra polovica (55,3 odstotkov) takih, ki na neki način sodelujejo pri vodenju društva.

Na katerem področju oz. področjih ljubiteljske kulture aktivni člani kulturnih društev delujejo, je prikazano v tabeli 27. Anketiranci so pri tem vprašanju lahko izbrali več področij delovanja oz. jih dopisali. Skupaj je na vprašanje odgovorjalo 375 anketirancev (375=100,0%). Njihovi vpisi pod opcijo 'drugo' so prikazani v tabeli 28.

Tabela 27: Področja delovanja v ljubiteljski kulturi

	število	odstotek
petje	194	51,7%
igranje inštrumenta	113	30,1%
folklora	52	13,9%
ples	32	8,5%
literarna dejavnost	48	12,8%
gledališka dejavnost	66	17,6%
lutkovna dejavnost	7	1,9%
likovna dejavnost (slikanje, risanje, grafika, kiparstvo...)	34	9,1%
umetniška fotografija	19	5,1%
ustvarjanje avdio in video vsebin	22	5,9%
intermedijska dejavnost (kombinacija več različnih umetniških zvrsti ali medijev)	18	4,8%
drugo	30	8,0%

Nekoliko več kot polovica (51,7 odstotkov) aktivnih članov kulturnih društev se ukvarja s petjem. Po pogostosti sledijo igranje inštrumenta (30,1 odstotkov), gledališka dejavnost (17,6 odstotkov), folklora (13,9 odstotkov) in literarna dejavnost (12,8 odstotkov). Z ostalimi posameznimi dejavnostmi se ukvarja manj kot 10 odstotkov anketiranih aktivnih članov kulturnih društev.

Tabela 28: Področja delovanja v ljubiteljski kulturi - vpisi pod 'drugo'

	število
član sveta zveze kulturnih društev	1
gasilci	1
Gasilci, podeželska mladina	1
Go	1
jeziki	1
Kateheza	1
kino dejavnost-predvajanje	1
ohranjanje starih običajev	1
Organizacija	1
organizacija dogodkov	1
organizacija in vodenje projektov	1
Organizacija prireditev, razvoj butičnega turizma	1
organiziranje	1
Pisanje pesmi	1
Predsednik	1
priprava in vodenje prireditev	1
produkcija, tudi mednarodna	1
rezbarstvo, kiparstvo, modelarstvo	1
ročna dela	2
Ročna dela kvačkanje,	1
ročna dela, sem mentorica	1
sem članica UO ZKD	1
skeči ob raznih praznovanjih, govori ob priliki	1
ustvarjanje istrske noše, vezenje	1
Vodenje orkestra	1
vodim društvo/organiziram dogodke (gledališče, lutke, likovne razstave), nisem pa umetnik	1
vrtnarjenje, gojenje rastlin	1

V tabeli 29 je prikazano koliko časa tedensko aktivni člani kulturnih društev namenjajo kulturni dejavnosti.

Tabela 29: Čas na teden namenjen kulturni dejavnosti

	število	odstotek
do 1 uro tedensko	27	7,2%
do 2 uri tedensko	60	15,9%
do 3 ure tedensko	70	18,6%
do 4 ure tedensko	68	18,0%
do 6 ur tedensko	56	14,9%
do 8 ur tedensko	43	11,4%
več kot 8 ur tedensko	53	14,1%
skupaj	377	100,0%

Aktivni člani kulturnih društev kulturni dejavnosti namenjajo precej različne količine časa. Največ jih kulturni dejavnosti namenja do 3 (18,6 odstotkov) ali do 4 ure (18,6 odstotkov).

RAZLOGI ZA AKTIVNO UKVARJANJE S KULTURNO DEJAVNOSTJO

Odgovori anketirancev na vprašanje kaj so razlogi za njihovo aktivno ukvarjanje s kulturno dejavnostjo so prikazani v tabeli 30. Anketiranci so pri tem vprašanju lahko izbrali več razlogov oz. jih dopisali. Skupaj je na vprašanje odgovarjalo 377 anketirancev (377=100,0%). Njihovi vpisi pod opcijo 'drugo' so prikazani v tabeli 31.

Tabela 30: Razlogi za aktivno ukvarjanje s kulturno dejavnostjo

	število	odstotek
ker sem v tem dober/dobra	107	28,4%
ker tako kakovostno preživljam prosti čas	183	48,5%
ker želim biti na tem področju uspešen/na	38	10,1%
ker me to sprošča	208	55,2%
ker se po ustvarjanju počutim dobro	190	50,4%
ker se želim dokazati pred drugimi	2	0,5%
ker se tako lahko družim s prijatelji/kolegi	138	36,6%
ker rad/a ustvarjam (pojem, igram, slikam, pišem...)	159	42,2%
ker to od mene pričakujejo drugi	10	2,7%
drugo	12	3,2%

Največ aktivnih članov kulturnih društev se s kulturno dejavnostjo ukvarja zato, ker jih to sprošča (55,2 odstotkov). Med razlogi za kulturno udejstvovanje sledi dobro počutje po ustvarjanju (50,4 odstotkov), kakovostno preživljanje prostega časa (48,5 odstotkov), ker radi ustvarjajo (42,2 odstotkov), druženje (36,6 odstotkov) in ker so v tem dobri (28,4 odstotkov). Želja po uspehu, kakor tudi dokazovanje pred drugimi in pričakovanja drugih med razlogi za kulturno udejstvovanje ne igrajo pomembnejše vloge.

Tabela 31: Razlogi za aktivno ukvarjanje s kulturno dejavnostjo - vpisi pod 'drugo'

	število
Čutim, kot odgovornost, da v tem duhu vzgajam otroke	1
Izrazim sebe in svoje izkušnje	1
je to podjetniški izziv	1
ker je to čudovita interakcija z ljudmi	1
Ker me to veseli	1
ker me to veseli, lepoto posredujem drugim	1
ker me veseli, da tudi druge kaj naučim	1
Ker s tem bogatim druge	1
ker želim pomagati	1
To je moja vrednota	1
to zahteva administracija za vodenje društva in Zveze	1

Razlike v odgovorih glede na pogostost kulturnega ustvarjanja so prikazane v tabeli 32. Anketiranci so pri tem vprašanju lahko izbrali več področij delovanja. Skupaj je na vprašanje odgovarjalo 377 anketirancev (377=100,0%), od tega 197 anketirancev, ki kulturno ustvarjajo manj pogosto ali nikoli (197=100,0%), in 180 anketirancev, ki kulturno ustvarjajo pogosto (180=100,0%).

Tabela 32: Razlogi za aktivno ukvarjanje s kulturno dejavnostjo, glede na pogostost kulturnega ustvarjanja

	manj pogosto ali nikoli		pogosto ustvarjanje		skupaj	
	število	odstotek	število	odstotek	število	odstotek
ker sem v tem dober/dobra	43	21,8%	64	35,6%	107	28,4%
ker tako kakovostno preživljam prosti čas	98	49,7%	85	47,2%	183	48,5%
ker želim biti na tem področju uspešen/na	16	8,1%	22	12,2%	38	10,1%
ker me to sprošča	121	61,4%	87	48,3%	208	55,2%
ker se po ustvarjanju počutim dobro	101	51,3%	89	49,4%	190	50,4%
ker se želim dokazati pred drugimi	1	0,5%	1	0,6%	2	0,5%
ker se tako lahko družim s prijatelji/kolegi	75	38,1%	63	35,0%	138	36,6%
ker rad/a ustvarjam (pojem, igram, slikam, pišem...)	70	35,5%	89	49,4%	159	42,2%

ker to od mene pričakujejo drugi	5	2,5%	5	2,8%	10	2,7%
drugo	8	4,1%	4	2,2%	12	3,2%

Statistično značilne razlike v odgovorih so se pokazale pri razlogih »ker sem v tem dober/dobra« ($X^2=8,721$, sig.= 0,003), »ker me to sprošča« ($X^2=6,514$, sig.= 0,011) in »ker rad/a ustvarjam (pojem, igram, slikam, pišem...)« ($X^2=7,464$, sig.= 0,006). Aktivni člani kulturnih društev, ki pogosto kulturno ustvarjajo se kulturno udeležujejo v večji meri zato, ker so v tem dobri in zato, ker radi ustvarjajo, medtem ko se aktivni člani kulturnih društev, ki kulturno ustvarjajo manj pogosto ali nikoli, kulturno udeležujejo (so na neki način dejavni v kulturnem društvu) v večji meri zato, ker jih to sprošča.

OCENA DELOVANJA JSKD

Kako so aktivni člani v kulturnih društvih zadovoljni z nudenjem pomoči oz. storitev kulturnim društvom s strani Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD), je prikazano v tabeli 33. Prikazana povprečja so izračunana na osnovi petstopenjske lestvice z vrednostmi od 1 - zelo nezadovoljen/na, do 5 - zelo zadovoljen/na. Vrste pomoči oz. storitev JSKD so ocenjevali le tisti anketiranci, ki te vrste pomoči oz. storitve poznajo. Anketiranci, ki so odgovorili z »ne poznam, ne morem odgovoriti«, v analizo niso vključeni.

Tabela 33: Zadovoljstvo s pomočjo JSKD

	število	povprečje	st. odklon
organizacija seminarjev in izobraževanj	307	3,64	0,819
organizacija revij (območnih, regijskih, državnih)	323	3,88	0,870
publiciranje strokovne literature	281	3,50	0,854
financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja centralna služba JSKD	297	3,29	1,019
financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja območna izpostava JSKD	294	3,37	1,023

Aktivni člani kulturnih društev so najbolj zadovoljni z organizacijo revij (povprečje je 3,88). Sledijo organizacija seminarjev in izobraževanj (povprečje je 3,64), publiciranje strokovne literature (povprečje je 3,50), financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja območna izpostava JSKD (povprečje je 3,37) in financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja centralna služba JSKD (povprečje je 3,29).

S strani anketiranih identificirane najpomembnejše potrebe, ki jih imajo pri kulturnem udeleževanju v njihovem kulturnem društvu in za katere menijo, da bi jih morale zagotoviti (ali vsaj priskočiti na pomoč) pristojne državne organizacije in lokalna skupnost (JSKD, občina idr.), so prikazane v tabeli 34. Anketiranci so pri tem vprašanju lahko izbrali več potreb oz. jih dopisali. Skupaj je na vprašanje odgovarjalo 373 anketirancev (373=100,0%). Njihovi vpisi pod opcijo 'drugo' so prikazani v tabeli 35.

Tabela 34: Najpomembnejše potrebe kulturnih društev

	število	odstotek
zagotavljanje primernih prostorov	209	56,0%
zagotavljanje/financiranje ustrezne opreme in materialov za ustvarjanje	221	59,2%
zagotavljanje/financiranje strokovnega oz. umetniškega vodenja društva	171	45,8%
zagotavljanje brezplačnih izobraževanj za ustvarjalce v kulturnih društvih	128	34,3%
omogočanje povezovanja z drugimi kulturnimi društvi in sorodnimi organizacijami v Sloveniji	76	20,4%
omogočanje povezovanja z drugimi kulturnimi društvi in sorodnimi organizacijami iz tujine	74	19,8%
omogočati povezovanje z drugimi sektorji (turizem, gospodarstvo, šolstvo, zdravstvo...)	53	14,2%
zagotavljanje tekmovanj, revij, razstav in drugih podobnih javnih kulturnih dogodkov	59	15,8%

informiranje ustvarjalcev v kulturni dejavnosti in svetovanje	39	10,5%
drugo	7	1,9%

Dve najpomembnejši potrebi, ki jih imajo kulturna društva in bi morali biti zagotovljeni oz. financirani v celoti ali vsaj delno v obliki pomoči, sta zagotavljanje oz. financiranje ustrezne opreme in materialov za ustvarjanje (59,2 odstotkov) in zagotavljanje oz. financiranje primernih prostorov (56,0 odstotkov). Med pogostejšimi potrebami še sledijo zagotavljanje oz. financiranje strokovnega oz. umetniškega vodenja društva (45,8 odstotkov), zagotavljanje brezplačnih izobraževanj za ustvarjalce v kulturnih društvih (34,3 odstotkov) ter omogočanje povezovanja z drugimi kulturnimi društvi in sorodnimi organizacijami v Sloveniji (20,4 odstotkov) in iz tujine (19,8 odstotkov).

Tabela 35: Najpomembnejše potrebe kulturnih društev - vpisi pod 'drugo'

	število
omogočanje novih kulturnih organizacij	1
preveč administracije, ki jo zahtevate, da malo finančno pomagate - nepotrebna obremenitev vodij	1
razstave ročnih del	1
registriranim kult. društvom zagotoviti redno sistemsko financiranje osnovne dejavnosti (prispevna stopnja v proračunu). Z zakonom predpisati dejavnosti, ki spadajo v kulturno sfero in nato ustrezno enotno urediti razpise na javna sredstva.	1
Sredstva za uniforme pevcev in pevk	1
to bolj poznajo naši ustanovitelji	1

PRIMERJAVA GLEDE NA VLOGO V KULTURNEM DRUŠTVU

Kako so aktivni člani v kulturnih društvih zadovoljni z nudenjem pomoči oz. storitev kulturnim društvom s strani JSKD, je glede na njihovo vlogo v kulturnem društvu prikazano v tabeli 36.

Tabela 36: Zadovoljstvo s pomočjo JSKD, glede na vlogo v kulturnem društvu

	sodeluje pri vodenju		član/ica društva		t-test	
	število	povprečje	število	povprečje	t	sig.
organizacija seminarjev in izobraževanj	183	3,68	122	3,56	1,311	0,191
organizacija revij (območnih, regijskih, državnih)	188	3,93	133	3,82	1,073	0,284
publiciranje strokovne literature	166	3,48	114	3,54	-0,589	0,556
financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja centralna služba JSKD	183	3,24	113	3,37	-1,137	0,256
financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja območna izpostava JSKD	180	3,38	112	3,35	0,252	0,801

Glede na vlogo, ki jo imajo aktivni člani v kulturnih društvih prihaja zgolj do manjših in statistično neznačilnih razlik v oceni zadovoljstva s pomočjo oz. storitvami, ki jih kulturnim društvom nudi JSKD.

Katere so najpomembnejše potrebe, ki jih imajo pri kulturnem udejstvovanju v njihovem kulturnem društvu, in za katere menijo, da bi jih morale zagotoviti (ali vsaj priskočiti na pomoč) pristojne državne organizacije ter lokalna skupnost (JSKD, občina idr.), so glede na vlogo anketiranih v kulturnem društvu prikazane v tabeli 37. Na vprašanje je odgovarjalo 206 anketirancev, ki sodelujejo pri vodenju društva (206=100,0%) in 165 članov društev (165=100,0%).

Tabela 37: Najpomembnejše potrebe kulturnih društev, glede na vlogo v kulturnem društvu

	sodeluje pri vodenju		član/ica društva		X ² -test	
	število	povprečje	število	povprečje	X ²	sig.
zagotavljanje primernih prostorov	106	51,5%	101	61,2%	3,535	0,060

zagotavljanje/financiranje ustrezne opreme in materialov za ustvarjanje	127	61,7%	93	56,4%	1,061	0,303
zagotavljanje/financiranje strokovnega oz. umetniškega vodenja društva	101	49,0%	69	41,8%	1,919	0,166
zagotavljanje brezplačnih izobraževanj za ustvarjalce v kulturnih društvih	74	35,9%	54	32,7%	0,414	0,520
omogočanje povezovanja z drugimi kulturnimi društvi in sorodnimi organizacijami v Sloveniji	37	18,0%	39	23,6%	1,812	0,178
omogočanje povezovanja z drugimi kulturnimi društvi in sorodnimi organizacijami iz tujine	37	18,0%	37	22,4%	1,143	0,285
omogočati povezovanje z drugimi sektorji (turizem, gospodarstvo, šolstvo, zdravstvo...)	33	16,0%	20	12,1%	1,137	0,286
zagotavljanje tekmovanj, revij, razstav in drugih podobnih javnih kulturnih dogodkov	28	13,6%	31	18,8%	1,849	0,174
informiranje ustvarjalcev v kulturni dejavnosti in svetovanje	26	12,6%	13	7,9%	2,191	0,139

Da bi morala imeti kulturna društva zagotovljene oz. financirane v celoti ali vsaj delno primerne prostore meni nekoliko več članov društev, ki ne sodelujejo pri vodenju društva (61,2 odstotkov te skupine), kot pa tistih, ki sodelujejo pri vodenju društev (51,5 odstotkov). Vrednost signifikance pri χ^2 -testu je v tem primeru le nekoliko nad mejo statistične značilnosti 0,05. Pri ostalih potrebah kulturnih društev so razlike glede na vlogo aktivnih članov v društvu manjše in statistično neznačilne.

RAZVOJ LJUBITELJSKE KULTURE V PRIHODNJE

V katero smer bi se morala po mnenju aktivnih članov kulturnih društev razvijati ljubiteljska kultura v Sloveniji v prihodnje, je prikazano v tabeli 38. Anketiranci so pri tem vprašanju imeli možnost, da podajo odprti odgovor.

Tabela 38: Razvoj ljubiteljske kulture v prihodnje

	število
Čim več udejevanja... torej sodelovanje na razstavah, natečajih, pri raznih projektih (dekoracije za občino, revije, prazniki...)... da imajo člani možnost, da kdo njihova dela vidi in da oni vidijo dela drugih, posledično se lahko med sabo bolj povežejo in pridobijo dragocene kontakte v primeru, da se z umetnostjo ukvarjajo tudi poklicno in preko tega dobijo naročila.	1
Čim večja dostopnost kulture, ustvarjanja.	1
Čim večja podpora države kulturnim društvom.	1
Da bi ohranjali tradicijo in bi bila še naprej Slovenija država pevskih zborov in kulturnih dogodkov, katere ljudje z veseljem obiskujejo v velikem številu.	1
Da bi splošna javnost znala v večji meri ceniti tradicijo, ki jo prenašajo društva.	1
Da se društva več povezujejo med sabo. Na podmladku da se dela. In da se politika ne vpleta v delovanja društev itd...	1
Delo z otroki od vrtca naprej. (Kar se Janezek nauči to Janez zna)	1
dostopno vsem, organiziranje dogodkov... finančna pomoč ...	1
Društvo je kraj druženja, kreativnosti, podajanja znanja, pridobivanja informacij, sproščanja, gibanja, pridobivanja samozavesti, obvladovanja prostora, telesa, govora, odnosov, uporabi čustev, prispeva k razvoju domišljije, izrabljanju kreativne ideje...Za vse to pa je pomemben ustrezen prostor in tehnične možnosti (luč, ton), ki pa jih nimamo. Gradimo na podlagi znanja in stika z mentorjem, ki ga dobimo preko koordinatorja JSKD. Žal brez tehničnih zmožnosti.	1
Druženje, skupno udejevanje, možnost razstavljanja, več natečajev, finančna dostopnost....	1
Enako kot do sedaj...	1
Finančna podpora	1

Govorim o folklori: Vse folklorne skupine (društva) bi morale vedeti, da je njihova najpomembnejša naloga varovati, ohranjati in širiti slovensko ljudsko izročilo in običaje v čim bolj originalni obliki (s pomočjo strokovnih nasvetov za to usposobljenih ljudi), ne pa spreminjati narodne običaje in noše v nekakšne operetne predstave (showe!), kar se, na žalost, zadnje čase čedalje pogosteje dogaja - predvsem pri skupinah, ki so bile včasih nosilci ohranjanj narodove kulturne dediščine.	1
Iskanje skupnih točk s turizmom (npr. na področju kulturne dediščine).	1
JSKD bi na našem območju morala bolj aktivno pomagati ljubiteljski kulturi.	1
JSKD deluje na osnovi "tekmovalnega" sistema z ocenjevanjem skupin ne glede na starost nastopajočih. Danes imamo okoli 500 FS. Razdeliti bi jih morali na otroške, mladinske, članske, veteranske in starejše (upokojenci) in ocenjevati vsaj po teh skupinah. Glede na sedanje ocenjevanje bo nastopalo na državnem nivoju le nekaj 10. FS (z mlajšimi člani in AFS), ostale vsaj starejše pa bodo propadle, saj je marsikatera FS odvisna pri financiranju na Občinskem nivoju od te ocene iz območnega srečanja. Lahko ima Občina le eno FS in jo taka ocena močno prikrajša pri financiranju.	1
K podpori raznolikega kulturnega ustvarjanja, skrbeti in podpirati narodno zavest	1
K statusnem izobraževanju	1
Kakovost je pomembna, ni pa prioriteta - za to imamo profesionalce. Osnovno poslanstvo ljubiteljske kulture bi moralo biti razvijanje talentov, združevanje ljudi in njihova osebna rast.	1
Kar se tiče folklorne: gojiti in finančno podpirati tradicionalno folkloro, ne pa si izmišljati "novo" zato, da se pridobi zanjo finančna sredstva, pa je večkrat takšna "folklor" le muha enodnevnica, ki je terjala veliko večmesečnih naporov, uporabna pa samo enkrat (letni nastop)	1
Ker ni prave in usmerjene strategije je zelo težko odgovoriti na to vprašanje. Manjka strategija na osnovi realnih situacij.	1
Kot je, je OK.	1
Ljubiteljska kultura bi morala stremet k ustvarjanju na čim višjem umetniškem nivoju.	1
Ljubiteljska kultura mora tudi v prihodnosti ostati ljubiteljska, omogočeno mora biti kakovostno udejstvovanje, množičnost, ne sme prehajati v profesionalizem.	1
Ljubiteljska kultura naj bo ljubiteljska, ne pa da profesionalci krojijo usodo amaterskim skupinam in jih podcenjujejo	1
Ljubiteljska kultura postaja preveč profesionalna. Kar za sabo potegne tudi višje stroške.	1
Ljubiteljska kultura v Sloveniji ima izjemno dolgo tradicijo in je cenjena med prebivalstvom na lokalni ravni, kar je pri načrtovanju aktivnosti in vodenju JSKD na državni ravni pogosto spregledano in povsem nerazumljeno. Potencial ljubiteljske kulture na lokalni ravni je velik, zato bi z več posluha za ustvarjalce in člane/vodstvo Zveze kulturnih društev, lahko imeli še več uspeha. Ena formula za vse ni dobra rešitev, zadeve je treba neprestano spremljati, prepoznavati priložnosti, upoštevajoč specifične lokalne in generacijske potrebe/posebnosti ter temu prilagajati programe dela in financiranje na regionalni in državni ravni. Dobra in uspešna ljubiteljska kultura je vedno decentralizirana - krovne organizacije so potrebne zgolj zato, da sistematično spremljajo/izvajajo nujni del dialoga z državo oziroma ministrstvom, načrtujejo skupne programe ter uravnoveženo izvajajo financiranje, da se le-ta lahko razvija na lokalni ravni, kar je bistvo vsega!	1
Ljubiteljski kulturniki bi se morali več predstavljati, prirediti bi morali več nastopov, več sodelovati z drugimi društvi na istem ali podobnem področju. Društva bi bilo potrebno še bolj promovirati na lokalni ravni ter jim zagotavljati pogoje delovanja.	1
Ločiti financiranje vrhunskih ustvarjalcev - skupin od čisto ljubiteljskih, vendar jim zagotavljati vse pogoje za rast in višjo raven ali pa tudi ne, če sami ne želijo.	1
Menim, da je kar lepo razširjena, sama bi si želela, da se v društvih poskrbi za res strokovno vodenje, da bi bila ljubiteljska kultura na višji kakovostni ravni.	1
Mislím da je tako kot je dobro	1
Mislím da je organiziranost ljubiteljske kulture na dokaj visokem nivoju. Morda bi bilo potrebno v določenih primerih povečati finančna sredstva za boljše pogoje delovanja (prostori, vodenje, izobraževanje...)	1
množičnost, dostopnost z vsakogar, boljše financiranje mentorjev	1
Morala bi biti bolj cenjena in slišana ter bolj povezovalna sirom Slovenije.	1
Na nivoju države menim, da bi morala biti opravljena temeljita analiza, ker se razkorak med tistimi, ki imajo pogoje za doseganje vrhunskih rezultatov in jih dosegajo in tistimi, ki teh pogojev nimajo neopazno a permanentno večja. Npr. na zborovskih tekmovanjih je opaziti padec zanimanja pri neakademskih zasedbah, ker je rezultat v mnogočem odvisen od kakovosti vrhunškega zborovodje in zagotavljanja kadra. Tu menim, da so okolja ki sploh ne razumejo svojega poslanstva (osnovne in nižje glasbene šole.)	1

Na področju literarne dejavnosti je naše društvo, ki se edino v državi ukvarja z najstarejšo populacijo pisateljev, ki niso elektronsko podkovani (svoje tekste napišejo v obliki rokopisa, tekst povedo in ga posnamemo, so starejši od 90 ali 100 let) in se dejavnost na trgu zaradi ne zadostne podpore ne more profesionalizirati. JSKD s svojimi bombončki in na državnih sredstvih seveda s svojim delovanjem že desetletja vnaša zmedo na trg in nelojalno konkurenco in se ne zaveda svojega negativnega početja na trgu. Dokler bo to tako tudi ne bo večjega sodelovanja med literarnimi društvi v Sloveniji.	1
nadaljevanje preteklih smeri; saj je dovolj, da tega država ne ovira!	1
Naj se razvija v smer, da privablja mlade	1
Največji problem prihodnosti zborovske ljubiteljske kulture vidim v pomanjkanju interesa pri mladih. Poiskati bi treba načine, kako pri mlajših generacijah vzbuditi zanimanje za skupno ustvarjanje.	1
Na splošno, ples, glasba..	1
Ne tekmovalnost, večja podpora projektom, obiskovanje in ocenjevanje izvedenih projektov s strani JSKD in na podlagi tega tudi financiranje.	1
Ne vem. Navajam pa splošno razmišljanje o eni izmed težav, s katerimi se določena društva (vsaj v Italiji) srečujejo. Medgeneracijsko nesoglasje (potreba po uravnovešenosti med ohranjanjem izročila/tradicij/dediščine in tem, kar je za mlade res privlačno) - mnenja sem, da smo kakovostni takrat, kot sta naša skrb tako tradicija kot inovativnost. Če vzamem za primer zborovsko glasbo, sobivanje ljudskih pesmi in modernih priredb v jazz ali pop stilu npr.	1
Nivo ljubiteljske kulture je izjemen, morda je potreben večji nadzor nad dodeljenimi sredstvi.	1
Ohranjanje kulturne dediščine, spodbujati mlade k raznim dejavnostim	1
ohranjanje kulturne identitete in našega narodnega izročila je pogoj za obstoj slovenskega naroda, zato je pri financiranju dejavnosti, ki v svojem programu ohranjajo in krepijo slovensko kulturno izročilo, to ključnega pomena in bi moralo imeti prednost pri financiranju.	1
Ohranjanje predvsem plesov v taki obliki, kot so jo plesali naši predniki- avtentičnost.	1
Omogočanje povezovanja z drugimi kulturnimi društvi in sorodnimi organizacijami v Sloveniji in iz tujine	1
Pevska kultura se začne razvijati v celotnem izobraževalnem programu, omogočati predvsem mladim od pubertete dalje da bi navduševali za zborovsko petje in bi v repertoar poleg slovenskih vključili tudi novejša skladbe - POP v zborovski priredbi.	1
Po eni strani v visoko kvaliteto, po drugi strani pa množičnost, čeprav ob nižji kvaliteti.	1
Po mojem mnenju bi bilo potrebno najprej doseči en konsenz, katere veje kulture bo država bolj in katere manj podpirala. Kje je fokus na državni ravni? Premalo je tudi kontrole o smiselnosti zapravljenih sredstev, ki jih društva dobijo od države - papir, ki se porabi za razpise, vse prenese. Zanimivo se mi zdi, s kakšno lahkoto JSKD razprši denar med tisoč in eno društvo, od katerih je en kup takih, ki so sama sebi namen, o kvaliteti pa lahko samo sanjamo. Potem pa manj ostane za tista društva, ki imajo dejansko vizijo, ambicije, znanja...in tudi na državni ravni prinašajo nek doprinos. Pa so še vedno ljubiteljska in amaterska, ne pozabite. Konkretna kritika pa gre tekmovanju Sozvočenja: to, da prvouvrščeni v regiji dobi za nagrado nastop v Slovenski filharmoniji, drugo in tretje uvrščeni pa denarno pomoč (za note in za vokalno tehniko) je enostavno žaljivo. Zakaj že bi se morala jaz kot članica zmagovalnega zbora počutiti počaščeno, da pojem v Slovenski filharmoniji? Poleg tega - ravnokar ste izbrali zbor z največ potenciala; zakaj ga ne bi nagradili za dobro delo s sredstvi, s katerimi lahko to dobro delo nadaljuje in še nadgradi? Se vam zdi, da ima zmagovalni zbor (ki se prijavlja na iste razpise, kot druga dva nagrajena) več finančnih sredstev in si lahko to sam privoščiti? Halo? Ne, dajmo raje podpreti slabša dva, da bodo na koncu vsi trije enako (pod)povprečni. Predstavljajte si tak sistem nagrajevanja na kateremkoli tekmovanju v tujini (sploh npr. za veliko nagrado Evrope) - se vam zdi, da bi kdo hotel sodelovati? Popolnoma amatersko. Pa niste amaterji, ste tam v službi.	1
Področje glasbe, produkcije, filma	1
poskrbeti, da bodo kvalitetni dosežki ljubiteljske kulture cenjeni enako kot dosežki institucionalne kulture	1
Potrebna je več medgeneracijskega povezovanja, pa ne samo na tovrstno opredeljenih prireditvah.	1
Poudarek na mladih	1
Povezovanje, izobraževanje, informiranje.	1
pozitivno smer	1
Predvsem menim, da bi se moralo dati ljubiteljski kulturi večji pomen in nuditi več pomoči ustvarjalcem, da bi lahko delali kvalitetneje.	1
Predvsem negovanje kulturne dediščine in najti rešitev, kako mlade prepričati k sodelovanju.	1

Predvsem v smer povezovanja. Mogoče celo izmenjave med društvi. Primer : A) izmenjava med dvema sorodnima društvoma (recimo pevski zbor) B) izmenjava med različnimi društvi	1
Predvsem v smeri medgeneracijskega povezovanja, ohranjanja ljudskega izročila ipd	1
Predvsem v izvajanje kvalitetnih programov, ki bi bili v javnosti bolj predstavljeni in oglaševani	1
Pri nas je sicer kar dobro urejeno in aktivno društvo upokojencev z literarno kulturo, športom in raznimi prireditvami, kjer se lahko izkažemo in pokažemo, pa vendar je vedno težava denar in vse to počnemo v bistvu ljubiteljsko in zastonj. Za aktivne člane bi bila dobra motivacija kakšna nagrada, glede na pokojnine, ker si v bistvu tudi osnovne stvari za svoje delo težko kupimo.	1
Privabiti več mladine	1
Projekti, ki bi bili privlačni za mlade in bi preprečili preveliko "staranje" kulturnih društev. Povezovanje s sorodnimi organizacijami v tujini.	1
Razvijati bi se morala tako, da krepí narodove korenine, ne pa da jih zanika. Dolžnost kulture je, da spodbuja družbo k osebnostni rasti, sočutju do bližnjega in zdravem ponosu-zadovoljstvu.	1
Razvijati se mora tako da bo čik več mladih se prijavilo.	1
Razvoj kakovosti posamezne smeri. Vse preveč je ljubiteljske kulture in ni selekcije kaj bomo v naši deželi najbolj cenili. Vsaka skupina se lahko aktivira in potem včasih neupravičena zajeda v sredstva kvalitetne ljubiteljske kulture.	1
resneje, bolj odgovorno s strani članov...	1
Sedanja smer je dobra. Truditi se je treba v zadovoljevanju različnosti, ker smo ljudje pač različni, imamo drugačne sposobnosti in veselja, posledično različne potrebe. Problem je v pasivnosti mnogih, tudi starejših, ki bi imeli čas, a ne najdejo poti do svojih zanimanj. Razlogi so različni. Mislim, da bi JSKD lahko odigral pomembnejšo vlogo pri obveščanju preko sredstev javnega obveščanja. Digitalna razvitost omogoča izdelovanje avdio-vizualnih izdelkov, ki bi morali biti dostopni kar najširšemu krogu medijskih odjemalcev.	1
Sistemsko zagotavljanje ustrezne materialne podlage za financiranje rednega dela društev (ljubiteljska kultura), kjer se zagotovi dovolj sredstev za plačilo honorarjev za umetniško vodenje aktivnosti. Promocija ljubiteljske kulture v odnosu do gospodarstva, sponzoriranja in donatorstva, npr donatorske platforme, fundacije..., ter v namenskem vključevanju ljubiteljske kulture v programe in produkcije javnih medijev, prireditev... na republiškem nivoju in na ta način poudarjanju pomena in vrednosti ljubiteljske kulture za obstoj slovenstva.	1
Slikarstvo, folklor, ročna dela.	1
Smer razvoja menim, da je pravila. Vsako društvo lahko namreč vsaj delno svobodno oblikuje programe in so podprti v kolikor so kvalitetni. Zadeva, ki menim, da bi se morala spremeniti so pogoji pri prijavih na razpis (posebej večletnih) - saj brez predpogoja, da si udeleženec določenih tekmovalni niti ne moreš kandidirati. S tem se ne spodbuja kvaliteta program temveč zgolj tekmovalnost.	1
Smeri razvoja so v redu. Problem pa je pomanjkanje mladih delovnih članov. Mnogi nimamo podmladka. 28 članov, povprečno smo stari 72 let.	1
Stran od prostovoljstva, vse je vse bolj komercializirano.	1
svoboda izražanja, svoboda pred akademskim ustrahovanjem	1
tako kot do sedaj	1
Tesnejše sodelovanje s predstavniki lokalne in tudi širše skupnosti (ministrstvo za kulturo). Nekateri odločevalci o finančni podpori niso še nikoli stopili na teren, da bi se prepričali oziroma začutili utrip in obseg dela v posamezni sredini.	1
Težko kaj predlagam, ker to bolj vedo tisti, ki se dnevno soočajo z vodenjem kulturne skupnosti.	1
Tudi na ljubiteljskem področju mora biti nekakšen minimalni nivo kakovosti ustvarjalnih programov h katerim bi morala ljubiteljska društva strmeti.	1
ustvarjanju in ohranjanju ljudskega izročila v sodobni obliki	1
V bolj sodelovalno kot je sedaj. Manj obremenjeno s finančnimi tiskami, ki marsikdaj onemogočijo marsikateri projekt..	1
v dve smeri- ena ohranjanje dediščine in druga dediščina katera se razvija in gre naprej, kot npr. AFS France Marolt	1
v kvaliteto in profesionalnost večjo prepoznavnost izven lokalnega prostora več mednarodnega sodelovanja	1
V ljubiteljski kulturi bi se morali bolj medsebojno povezovati - tudi po področjih (ples, petje, gledališka, likovna umetnost ... Območna izpostava JSKD bi lahko prevzela skrb za to.	1
V osveščanje prebivalstva vseh starosti o potrebi po oživitvi pojenjajoče bralne kulture, skrb za povečanje interesa mladostnikov od osnovne šole naprej za narodove korenine in z njimi povezane ljudske umetnosti, ki se uveljavljajo tudi v pevski in instrumentalni glasbi, izhajajoč iz bogate narodne zakladnice v literaturi.	1

V pogostejše udejstvovanje.	1
v povezavi z narodno kulturo, zgodovino, tradicijo	1
V pravo smer	1
V slovenske ljubiteljske društva (slovenski plesi, pesmi, slovenski običaji in šege navade) preveč se razvija za kulturo priseljencev zadnjih cca 50 let in premalo na slovensko oziroma vaško, mestno, podeželsko kulturo in narečja, ki so v določenem okolju se razvijala več stoletij	1
V smeri ustvarjanja dobro povezane človeške (kulturne) skupnosti, ki ji največ pomeni solidarnost, strpnost, empatija, in je v tem smislu ena od nasprotnikov pogoltna potrošniške in do skrajnosti individualizirane kapitalistične družbe, ki zdaj že v mnogočem prevladuje. Povezanost ljubiteljskih kulturnikov (društev in posameznikov) je bistvena, manj pomembna je tekmovalnost, ki jo včasih pretirano spodbujajo pregledna srečanja in festivali, kar je vendarle prisotno v piramidalni strukturi JSKDjevih programov.	1
V smer brezplačnih glasbenih šol predvsem na nižji in srednji ravni.	1
V smer povezovanja in ozaveščanja potrebe po sproščanju človeka preko ljubiteljske kulture	1
V smer, da bi se aktivno vključevalo več ljudi, predvsem mladih. To pomeni omogočanje, financiranje dejavnosti, ki mlade zanimajo, npr. filmsko ustvarjanje, itd	1
V smer, kjer je ljubiteljska kultura lahko konkurenčna profesionalni. Država/JSKD/občine bi morale sofinancirati npr. turneje v tujino, da bi se ljudje že če ne zaradi tega včlanjevali v kulturno-umetniška društva. Kljub temu pa bi bilo potrebno zagotoviti večje število izobraževanj. Npr. na primeru zborovodstva. V Sloveniji je namreč veliko amaterskih zborovodij, zlasti kar se tiče cerkvenih pevskih zborov, ki imajo velik potencial. Zato bi bilo brezplačno izobraževanje cerkvenih zborovodij (ki že tako vodijo zборе brezplačno) lahko zelo produktivno, saj bi se tako zborovska dejavnost v Sloveniji še bolj razširila.	1
v smeri debirokratizacije	1
v smeri dostopnosti in privlačnosti ljubiteljskih kulturnih društev (orkestrov) za mlade	1
V smeri inkluzije in razvoja dejavnosti izven glavnih centrov kulture (velikih mest) na območja kjer je manjše število dogodkov povezanih s kulturo in kjer infrastruktura ni tako razvita.	1
V smeri kakovostne ponudbe in produkcije, v smer krepitev kulturnih vrednot ter zavesti.	1
V smeri kvalitete, strokovnosti. finančne podpore društvom.	1
v smeri mladih, saj jih je težko vključiti v razna društva	1
V smeri prijateljskega druženja in ustvarjanja za veselje in dobrobit ljudi.	1
V smeri promocije umetnosti kot to deluje v športu. Sicer na netekmovalen, ne individualen pristop, kjer je poudarek na vrednosti ter spoštovanja umetnosti oz. ljubiteljske kulture, ki jo ta prispeva k uspevanju in rasti okolice, v kateri deluje in ne kot nekaj, kar se zajeda v finance.	1
V smeri večje povezave z drugimi društvi.	1
V smeri zagotavljanja kakovostne izrabe prostega časa, veliko bolj kot v smeri profesionalizacije (v smislu rasti kakovosti).	1
V smeri, k zavedanju o tem kaj smo kot narod in kam gremo.	1
V spodbujanju mladih, da se pridružijo zborovskim, folklorim in drugim dejavnostim tudi po končanem študiju, ko so že zaposleni.	1
v ta pravo	1
V takšno, da bomo veliko bolj spoštovali preteklost, predvsem pa sedanost. Predvsem pa, da se bomo ljudje tudi v ljubiteljski kulturi lahko iz ljubiteljske preobrazili v profesionalno.	1
V to, da jo izvajajo ljubitelji kulture, amaterji in šole bi morale spadati drugam.	1
Važno je sodelovati, si pri tem širiti obzorja, se družiti in imeti fino.	1
Včasih je bila ljubiteljska kultura bolj cenjena. Kot družba jo moramo ponovno ovrednotiti, ter postaviti na višje mesto.	1
Več med društvene ga sodelovanja	1
Več posluha s strani države (finančna sredstva).	1
Več posluha za amatersko delo v manjših krajih in do ustvarjalcev, ki se za to trudijo, da ohranjajo ljubiteljsko kulturo.	1
Več poudarka dati na pridobivanje mlajših generacij in ureditve razmerja med diletanti in profesionalci v ljubiteljski kulturi.	1
Več povezovanja, manj točkovanja	1
Več prireditev za zборе v zrelih letih, to pomeni, da bi imeli pevci od cca 60 let in več, svojo predstavitev dela na reviji, ne pa da smo na isti reviji kot so boljši in najboljši zbori	1
Več razstav oz. možnosti pokazati se javnosti. Več namenjenih prostorov za delovanje in razstavljanje ljubiteljske kulture. Napredovanje do profesionalne kulture, če je dosežen nivo.	1
Več sodelovanja, več sofinanciranja dobrih projektov,...	1

Večanje informacijske in organizacijske podpore. Prav tako podpora pri infrastrukturi in vzdrževanje le-te (nešteto vaj v mrzlih, neočiščenih prostorih). Omogočanje mreženja in prepletanja. Večje sodelovanje z VIZi (omogočanje praks študentov v okviru KUDov, povezovanje s študenti informatike, ...). Pomoč pri arhiviranju zgodovine, vzpostavljanje lokalnih baz...	1
Večja dostopnost za začetnike bi bila nujna. Morda kakšni "dnevi odprtih vrat"?	1
Večja informiranost ljudi, da pridejo na dogodke in več objav v medijih, da bi bila (ljubiteljska) kultura bolj spoštovana in cenjena.	1
Večja podpora občin ljubiteljskim dejavnosti (materialno, finančno in organizacijsko).	1
Večja povezava med društvi v okviru zveze društev in njihovih panožnih zvez kot pomembnih delov civilne družbe. Večja povezava med JSKD, društvi in lokalno skupnostjo. Nagrajevanje najboljših.	1
Večja prepoznavnost in sprejemanje ljubiteljske kulture med ljudmi	1
Večji poudarek na uživanju v izvajanju in druženju s sorodno mislečimi in manjši na tekmovalnosti in nagibanju k profesionalni perfektnosti	1
Visoka raven ohranitve kulturne dediščine in ne slepo slediti trendom iz tujine!	1
Vključitev predvsem mladih	1
Vsekakor povezovalno vsaj na lokalni ravni.	1
Vsekakor v smeri ljubiteljstva. Profesionalnost v ljubiteljski kulturi duši ustvarjalnost amaterjev, ki svoj prosti čas namenijo izbranem področju delovanja. Okolje in obiskovalci njihovih dogodkov so zadostni filter, da pri svojem delu poskrbijo za "profesionalnost" svojega dela. To pa ne pomeni, da profesionalne kulture ne bi potrebovali. Ta jim je merilo in želja, da si jo v svojem delu nehote želijo posnemati, jim je za vzgled. In to je dovolj. Svoje ob tem danes naredi tehnika in najrazličnejši mediji. Ljubiteljski kulturi je prav zaradi stalnega zaostanka za profesionalno v preteklosti omogočilo, da je preživela do danes. Nič pa ne kaže, da bo ji to uspelo tudi v prihodnje. To potrjuje dejstvo, da je večina Zvez kulturnih društev po državi ugasnila, ki so bile edino zagotovilo, da so ljubiteljska društva bila slišana in vsaj za silo preko njih prejela sicer minimalna sredstva za obstoj. Z ukinitvijo rednega (0,5 stopnje) zagotavljanja finančnih sredstev Zvezam, pa je začela (po letu 1995) razpadati mreža, ki je povezovala ljubiteljsko društveno dejavnost. JSKD tega nivoja kulturnega delovanja niti ni želela ohraniti, tudi še danes ne (2022). Kar nekaj JS po Sloveniji skrbi le za izbrane skupine kulturnikov (beri s.p. ali kakšni drugačni postavi) ter za dobro plačanega "kulturnika" na JS, ki skrbi le še za ciklustrane oblike organizacije vsakoletnih revij, ki jih JSKD izvaja po državi.	1
Vzdrževati trenutno raven oz. vzpodbujati dejavnost v mestih. Ljudje izven mest so bolj organizirani in pripadni svoji dejavnosti.	1
Zagotavljanje infrastrukture-prostorov in stabilnega financiranja, ki bi ga opredeljeval Zakon o ljubiteljski kulturi.	1
Zaslomba na tradiciji in več sodelovanja pri ustvarjanju	1
želel bi, da bi se čim dlje kot bo mogoče ohranjala pristna slovenska pesem skozi zborovsko petje in druge sodobnejše oblike in načinov	1

PRILOGA

Vprašalnik o zdravju in dobrem počutju ter udejstvovanju v ljubiteljski kulturi (oblika za 1ko).

Priloga: Vprašalnik o zdravju in dobrem počutju ter udejstvovanju v ljubiteljski kulturi

Spoštovani gospod, spoštovana gospa!

Pred vami je anketni vprašalnik o splošnem počutju in zdravju, preživljanju prostega časa ter o udejstvovanju v kulturni dejavnosti. Z vprašalnikom želimo ugotoviti, kakšno je splošno in zdravstveno počutje prebivalcev ter kakšen vpliv ima na počutje in zdravje ljudi udejstvovanje v kulturni dejavnosti. Anketni vprašalnik je anonimen.

Prosimo, če si vzamete nekaj minut in s klikom na Naslednja stran pričnete z izpolnjevanjem ankete.

Q1 - Vaš spol:

- moški
- ženska

Q2 - Vaša starost:

- do 20 let
- 21 - 30 let
- 31 - 40 let
- 41 - 50 let
- 51 - 60 let
- 61 - 70 let
- 71 let ali več

Q3 - V katerem okolju živite:

- mestno okolje
- podeželje

Q4 - Vaša dosežena izobrazba:

- nedokončana osnovna šola (1. stopnja)
- osnovna šola (2. stopnja)
- dvoletno nižje poklicno izobraževanje (3. stopnja)
- triletno srednje poklicno izobraževanje (4. stopnja)
- štiriletna srednja strokovna, tehnična šola ali gimnazija (5. stopnja)
- višješolski ali visokošolski program, 1. bolonjska stopnja (6. stopnja)
- univerzitetni program, magisterij stroke, 2. bolonjska stopnja (7. stopnja)
- doktorat ali magisterij znanosti, 3. bolonjska stopnja (8. stopnja)

Q5 - Vaš trenutni zaposlitveni status:

- se še izobražujem (dijak/inja, študent/ka)
- zaposlen/a, samozaposlen/a
- nezaposlen/a
- upokojenec/ka

Q6 - Ocenite, v kolikšni meri za vas držijo naslednje trditve o vašem zdravju in kakovosti življenja:

	sploh ne drži	ne drži	niti-niti	drži	povsem drži
Zadovoljen/na sem s svojim zdravjem.	☐	☐	☐	☐	☐
Ponavadi sem poln/a energije.	☐	☐	☐	☐	☐
Nimam težav s koncentracijo.	☐	☐	☐	☐	☐
Zase bi lahko rekel/rekla, da sem pozitivna oseba in vedrega značaja.	☐	☐	☐	☐	☐
Ponoči nimam težav s spanjem.	☐	☐	☐	☐	☐

V splošnem sem zadovoljen/na s svojim življenjem.	☐	☐	☐	☐	☐
Prosti čas preživljam kakovostno.	☐	☐	☐	☐	☐
Zase bi lahko rekel/rekla, da se veselim življenja.	☐	☐	☐	☐	☐

Q7 - Ocenite, kako pogosto se ukvarjate z naslednjimi dejavnostmi:

	nikoli ali skoraj nikoli	enkrat do nekajkrat letno	enkrat do trikrat mesečno	enkrat do trikrat tedensko	večkrat tedensko do dnevno
Se gibam ali ukvarjam s športom (hoja, tek, kolesarjenje, plavanje, tenis, odbojka...).	☐	☐	☐	☐	☐
Se angažiram kot prostovoljec/ka (gasilci, karitativna dejavnost, taborniki...).	☐	☐	☐	☐	☐
Se dlje časa v dnevu družim s prijatelji, družino, partnerjem/ko...	☐	☐	☐	☐	☐
Obiščem kulturno prireditev (koncert, predstavo, razstavo...).	☐	☐	☐	☐	☐
Poslušam glasbo.	☐	☐	☐	☐	☐
Berem knjigo.	☐	☐	☐	☐	☐
Kulturno ustvarjam (pojem, igram inštrument, rišem, slikam, pišem zgodbe, pesmi...).	☐	☐	☐	☐	☐

Q8 - Ocenite, kako pogosto počnete naslednje stvari:

	nikoli ali skoraj nikoli	enkrat do nekajkrat letno	enkrat do trikrat mesečno	enkrat do trikrat tedensko	večkrat tedensko do dnevno
Pijem alkohol.	☐	☐	☐	☐	☐
Kadim.	☐	☐	☐	☐	☐
Uživam razne droge ali jemljem močnejša pomirjevala.	☐	☐	☐	☐	☐
Uživam nezdravo hrano in pijačo (sladčice, sladkane pijače, salame, mastno meso...).	☐	☐	☐	☐	☐
Preživim več ur v dnevu pred televizijo.	☐	☐	☐	☐	☐
Preživim več ur v dnevu na telefonu ali računalniku (brskam po straneh, igram igrice...).	☐	☐	☐	☐	☐

Q9 - Ocenite, v kolikšni meri za vas držijo naslednje trditve:

	sploh ne drži	ne drži	nit-niti	drži	povsem drži
Ni me strah izraziti svojega mnenja, tudi če imajo ostali drugačno mnenje.	☐	☐	☐	☐	☐
Moje odločitve ponavadi niso pod vplivom tega, kar počnejo vsi drugi.	☐	☐	☐	☐	☐
Ne skrbi me kaj si drugi mislijo o meni.	☐	☐	☐	☐	☐
Zaupam svojemu prepričanju, čeprav je to v nasprotju s splošnim prepričanjem.	☐	☐	☐	☐	☐
Tudi če gre za kontroverzno temo, brez težav izrazim svoje mnenje.	☐	☐	☐	☐	☐
Sebe presojam na osnovi tega, kar jaz mislim, da je pomembno in ne na osnovi tega, kaj mislijo drugi.	☐	☐	☐	☐	☐

Q10 - Ocenite, v kolikšni meri za vas držijo naslednje trditve:

	sploh ne drži	ne drži	niti-niti	drži	povsem drži
Imam občutek, da imam nadzor nad svojim življenjem.	☐	☐	☐	☐	☐
Zahteve vsakodnevnega življenja me ne potolčejo.	☐	☐	☐	☐	☐
Dobro se vklopim v skupnost in med ljudi okrog sebe.	☐	☐	☐	☐	☐
Precej dobro ravnam z odgovornostmi v vsakodnevnem življenju.	☐	☐	☐	☐	☐
Brez težav si uredim življenje tako, kot mi ustreza.	☐	☐	☐	☐	☐
Ustvaril/a sem si dom in življenjski stil, ki mi je všeč.	☐	☐	☐	☐	☐

Q11 - Ocenite, v kolikšni meri za vas držijo naslednje trditve:

	sploh ne drži	ne drži	niti-niti	drži	povsem drži
Zanimajo me aktivnosti, ki širijo moja obzorja.	☐	☐	☐	☐	☐
Mislim, da je pomembno imeti nove izkušnje, ki vplivajo na način, kako gledamo nase in na svet.	☐	☐	☐	☐	☐
Imam občutek, da sem se tekom let kot oseba izboljšal/a.	☐	☐	☐	☐	☐
Ne motijo me nove situacije, v katerih moram spremeniti ustaljene vzorce delovanja.	☐	☐	☐	☐	☐
Zame je življenje neprestan proces učenja, spreminjanja in rasti.	☐	☐	☐	☐	☐
Stremim k temu, da bi si izboljšal/a svoje življenje.	☐	☐	☐	☐	☐

Q12 - Ocenite, v kolikšni meri za vas držijo naslednje trditve:

	sploh ne drži	ne drži	niti-niti	drži	povsem drži
Večina ljudi me dojema kot ljubečo in prisrčno osebo.	☐	☐	☐	☐	☐
Brez težav vzdržujem tesne odnose z ljudmi.	☐	☐	☐	☐	☐
Nimam občutka, da bi bil/a osamljen/a in brez prijateljev.	☐	☐	☐	☐	☐
Uživam v osebnih pogovorih z družinskimi člani in prijatelji.	☐	☐	☐	☐	☐
Izkusil/a sem precej toplih in zaupnih odnosov z drugimi.	☐	☐	☐	☐	☐
Vem, da lahko zaupam svojim prijateljem in oni vedo, da lahko zaupajo meni.	☐	☐	☐	☐	☐

Q13 - Ali ste aktivni/a član/ica kulturnega društva?

- ne
 da

IF (1) Q13 = [2]

Q14 - Kakšno vlogo imate v kulturnem društvu?

- sodelujem pri vodenju društva (umetniški vodja, predsednik...)
 sem član/ica društva, ne sodelujem pri vodenju društva

IF (1) Q13 = [2]

Q15 - Na katerem področju oz. področjih ljubiteljske kulture aktivno delujete?

Možnih je več odgovorov

- petje
- igranje inštrumenta
- folklor
- ples
- literarna dejavnost
- gledališka dejavnost
- lutkovna dejavnost
- likovna dejavnost (slikanje, risanje, grafika, kiparstvo...)
- umetniška fotografija
- ustvarjanje avdio in video vsebin
- intermedijska dejavnost (kombinacija več različnih umetniških zvrsti ali medijev)
- drugo (dopišite): _____

IF (1) Q13 = [2]

Q16 - V povprečnem tednu, koliko časa namenjate vašemu aktivnemu udejstvovanju v kulturni dejavnosti (v sklopu društva in tudi doma)?

- do 1 uro tedensko
- do 2 uri tedensko
- do 3 ure tedensko
- do 4 ure tedensko
- do 6 ur tedensko
- do 8 ur tedensko
- več kot 8 ur tedensko

IF (1) Q13 = [2]

Q17 - Izberite do tri najpomembnejše razloge, zakaj se aktivno ukvarjate s kulturno dejavnostjo:

Možnih je več odgovorov

- ker sem v tem dober/dobra
- ker tako kakovostno preživljam prosti čas
- ker želim biti na tem področju uspešen/na
- ker me to sprošča
- ker se po ustvarjanju počutim dobro
- ker se želim dokazati pred drugimi
- ker se tako lahko družim s prijatelji/kolegi
- ker rad/a ustvarjam (pojem, igram, slikam, pišem...)
- ker to od mene pričakujejo drugi
- drugo (dopišite): _____

IF (1) Q13 = [2]

Q18 - Kako ste zadovoljni z nudenjem naslednjih vrst pomoči oz. storitev vašemu kulturnemu društvu s strani Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD):

	zelo neza- dovoljen/na	nezado- voljen/na	niti-niti	zado- voljen/na	zelo zado- voljen/na	ne poznam, ne morem odgovoriti
organizacija seminarjev in izobraževanj	☐	☐	☐	☐	☐	☐
organizacija revij (območnih, regijskih, državnih)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
publiciranje strokovne literature	☐	☐	☐	☐	☐	☐
financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja centralna služba JSKD	☐	☐	☐	☐	☐	☐

financiranje preko razpisov, ki jih pripravlja območna izpostava JSKD

IF (1) Q13 = [2]

Q19 - Izberite do tri najpomembnejše potrebe, ki jih imate pri kulturnem udejstvanju v kulturnem društvu, za katere menite, da bi jih morale zagotoviti (ali vsaj priskočiti na pomoč) pristojne državne organizacije in lokalna skupnost (JSKD, občina idr.):

Možnih je več odgovorov

- zagotavljanje primernih prostorov
- zagotavljanje/financiranje ustrezne opreme in materialov za ustvarjanje
- zagotavljanje/financiranje strokovnega oz. umetniškega vodenja društva
- zagotavljanje brezplačnih izobraževanj za ustvarjalce v kulturnih društvih
- omogočanje povezovanja z drugimi kulturnimi društvi in sorodnimi organizacijami v Sloveniji
- omogočanje povezovanja z drugimi kulturnimi društvi in sorodnimi organizacijami iz tujine
- omogočati povezovanje z drugimi sektorji (turizem, gospodarstvo, šolstvo, zdravstvo...)
- zagotavljanje tekmovanj, revij, razstav in drugih podobnih javnih kulturnih dogodkov
- informiranje ustvarjalcev v kulturni dejavnosti in svetovanje
- drugo (dopišite): _____

IF (1) Q13 = [2]

Q20 - V katero smer bi se morala po vašem mnenju razvijati ljubiteljska kultura v Sloveniji v prihodnje (opišite):

KAZALO VSEBINE

1. DEL

Analiza vplivov ljubiteljske kulture na zdravje in dobro počutje ter vpliv na integracijo in družbeno kohezijo	1
UVODNI RAZMISLEK IN OPREDELITVE.....	2
HISTORIČNI VIDIK IN POJAVNOST NA SLOVENSKEM.....	3
STRUKTURA RAZISKAVE IN NJENI CILJI	4
SPLOŠNE UGOTOVITVE.....	5
SPLOŠNO ZDRAVJE IN NAVADE	5
DOBRO POČUTJE	6
PRIMERJAVA PARAMETROV GLEDE NA POGOSTOST KULTURNEGA USTVARJANJA.....	6
SODELOVANJE V KULTURNEM DRUŠTVU	7
RAZLOGI ZA AKTIVNO SODELOVANJE PRI KULTURNEM DRUŠTVU	8
OCENJEVANJE DELA JSKD	8
ANALIZA PREJETIH ODPRTIH ODGOVOROV	9
SKLEP IN PREDLAGANE SMERNICE RAZVOJA	10
VIRI IN LITERATURA	14

2. DEL

'Analiza podatkov 'Vprašalnik o zdravju in dobrem počutju ter udejstvovanju v ljubiteljski kulturi' 16	16
.....	16
UVOD	17
OSNOVNI DEMOGRAFSKI PODATKI	17
SPLOŠNO ZDRAVJE IN NAVADE	19
DOBRO POČUTJE	20
OBLIKOVANJE NOVIH SPREMENJLIVK	21
PRIMERJAVA GLEDE NA POGOSTOST KULTURNEGA USTVARJANJA	23
SODELOVANJE V KULTURNEM DRUŠTVU	26
RAZLOGI ZA AKTIVNO UKVARJANJE S KULTURNO DEJAVNOSTJO	27
OCENA DELOVANJA JSKD	29
PRIMERJAVA GLEDE NA VLOGO V KULTURNEM DRUŠTVU	30
RAZVOJ LJUBITELJSKE KULTURE V PRIHODNJE.....	31
PRILOGA.....	36